

Varallisuuden hallinta Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa

Niklas Gadd

Opinnäytetyö
Kesäkuu 2020
Liiketalouden ala
Tradenomi (AMK), liiketalouden ala

Tekijä(t) Gadd, Niklas	Julkaisun laji Opinnäytetyö, AMK	Päivämäärä Kesäkuu 2020
	Sivumäärä 61	Julkaisun kieli Suomi
		Verkojulkaisulupa myönnetty: x
Työn nimi Varallisuuden hallinta Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa		
Tutkinto-ohjelma Liiketalouden tutkinto-ohjelma		
Työn ohjaaja(t) Anne Eskola		
Toimeksiantaja(t) -		
<p>Tiivistelmä</p> <p>Opinnäytetyön tavoitteena oli selvittää, millainen on tämänhetkinen Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden varallisuuden hallinnan tila. Opiskelijoiden taloudellinen toimeentulo on ollut aina puhuttu aihe, joka kaipaa aina tuoretta tilannekatsausta. Opiskelijoilta saatiin suoraan vastauksia heidän kuluttamiskulttuuristansa, rahoituskeinoistaan opiskeluajalle sekä osallisuudestaan säästämiseen ja sijoittamiseen.</p> <p>Tutkimusmenetelmänä käytettiin kvantitatiivista tutkimusotetta. Tutkittavaksi ryhmäksi rajattiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun liiketoiminta-, hyvinvointi- sekä teknologiayksiköiden opiskelijat, jotka ovat aloittaneet opiskelun vuosina 2017 ja 2018. Kvantitatiivisen tutkimusotteen toteutus toimi hyvin, sillä haluttiin saada mahdollisimman paljon tietoa ammattikorkeakouluopiskelijoiden taloudesta. Tutkittava aineisto hankittiin tutkimuskyselyn avulla, verkkokyselynä Webropol 3.0. -ohjelmalla. Tuloksia analysoitiin Webropol 3.0. -ohjelman analyysityökalujen sekä Microsoft Excelin avulla.</p> <p>Tutkimuksesta tuli selville, että useimmat opiskelijat kuluttavat varojaan hetken mielijohteesta vähintään kerran kuukaudessa ja tunteilla on jonkin verran osuutta kuluttamispäätöksiin. Oma taloudellinen tilanne otetaan kuitenkin huomioon ostoksia tehdessä. Opiskelijat hankkivat varoja valtion tarjoamien tukien lisäksi ansiotyöstä, opintolainan nostosta sekä omaavat aikaisempia säästöjä. Moni opiskelija säästää, mutta niinkään moni ei sijoita. Yleisellä tasolla oman talouden koetaan olevan hallinnassa.</p> <p>Johtopäätöksenä voidaan todeta opiskelijoiden tekevän paljon viisaita ratkaisuja varallisuuden hallintaan liittyen. Tuloksista selviää kuitenkin, että osalla opiskelijoista varallisuuden hallinnassa on parannettavaa. Tutkimuskysely tarjosi omalta osaltaan paljon</p>		
Avainsanat (asiasanat) Kuluttaminen, rahoituskeinot, sijoittaminen, säästäminen, talous, tutkimuskysely		
Muut tiedot (Salassa pidettävät liitteet)		

Author(s) Gadd Niklas	Type of publication Bachelor's thesis	Date June 2020 Language of publication: Finnish
	61	Permission for web publication: X
Title of publication Wealth management among students of JAMK University of Applied Sciences		
Degree programme Business administration		
Supervisor(s) Eskola, Anne		
Assigned by -		
Abstract <p>The objective of the thesis was to find out the present situation among JAMK University of Applied students concerning wealth management. Students' financial situation has always been a discussed subject that always needs a fresh review. For the study, student was asked about their consumption culture, ways of financing the study time and participation in saving and investing.</p> <p>The research method was a quantitative study. The subjects of the study were JAMK students from the school's business, health care and technology who started studies in 2017 or 2018. The quantitative approach worked well because the aim was to get as much information as possible about the finances of university of applied sciences students. The data were collected through an online survey on Webropol 3.0. program. The Results were analyzed with Webropol 3.0. programs analyzing tools and Microsoft Excel.</p> <p>The study found that most of the students spend their funds as a momentary whim at least once a month and emotions play some part in consumption decisions. However, students consider their own financial situation when shopping. In addition to the subsidies provided by the state, the students get funds from employment, raising a student loan and previous savings. Many students save but not so many invest. Generally, students feel that they can manage their finances.</p> <p>As a conclusion, students make many wise decisions related to wealth management. However, the results show that some students could improve their wealth management. The study provided useful information on student wealth management.</p>		
Keywords/tags (subjects) Consumption, ways of financing, investing, saving, economy, research survey		
Miscellaneous (Confidential information)		

Sisältö

1	Johdanto	3
2	Opiskelijoiden varallisuuden hallinta	4
2.1	Psykologiset tekijät.....	4
2.2	Kuluttaminen	6
2.3	Velkaantuminen	11
2.4	Tuet ja lainat.....	13
3	Varallisuuden hoito.....	16
3.1	Sijoittaminen	16
3.2	Säästäminen	19
4	Tutkimusasetelma.....	21
4.1	Tutkimuksen ongelma ja tutkimuksen tavoitteet	21
4.2	Tutkimusote ja tutkimusmenetelmät.....	23
4.3	Luotettavuuden varmistaminen.....	25
4.4	Aikaisempia tutkimuksia	26
5	Tutkimuksen toteuttaminen ja tulokset	27
5.1	Toteutus	27
5.2	Tutkimuksen taustatiedot	30
5.3	Opiskelijoiden kulutuskulttuuri	32
5.4	Rahoituskeinot opiskeluajalle	35
5.5	Säästäminen ja sijoittaminen	40
5.6	Talouden hallinta.....	44
6	Johtopäätökset	46
7	Pohdinta	48
	Lähteet	53
	Liitteet	56
	Liite 1. Saatekirje.....	56

Liite 2. Kyselylomake	57
-----------------------------	----

Kuviot

Kuvio 1. Kaikkien kotitalouksien ja opiskelijoiden kulutusmenot kuukausitasolla vuonna 2012 (Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta 2015)	8
Kuvio 2. Negatiivisten vs. positiivisten tunteiden vaikutus ostohetkellä ostopäätökseen	33
Kuvio 3. Pakollisten menojen jälkeiset kulutusvaihtoehdot	34
Kuvio 4. Eri tekijöiden vaikutus opiskelijan kulutuspäätöksiin	35
Kuvio 5. Ansiotulojen määrä kuukausitasolla pois lukien kesätyöntekijät.....	37
Kuvio 6. Opiskelijan nostetun opintolainan määrä opiskeluiden aikana	38
Kuvio 7. Opintolainan noston syyt.....	39
Kuvio 8. Muiden rahoituskeinojen käyttö opintojen aikana	39
Kuvio 9. Säästämisen syyt.....	41
Kuvio 10. Sijoittaminen opiskelijoiden keskuudessa	43
Kuvio 11. Talouden suunnittelun aikaväli.....	44

Taulukot

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma	30
Taulukko 2. Asumismuoto	31
Taulukko 3. Asumistilanne.....	32
Taulukko 4. Hetken mielijohteesta ostamisen yleisyys.....	32
Taulukko 5. Iän vaikutus töissä käymiseen opiskeluiden ohella	36
Taulukko 6. Elämäntilanteen vaikutus säästämiseen.....	40
Taulukko 7. Säästötilin omistus yksiköittäin.....	42
Taulukko 8. Iän vaikutus varallisuuden hallintaan.....	45

1 Johdanto

Suomalaiset opiskelijat käyttävät varallisuuttaan muihin pohjoismaisiin opiskelijoihin verraten innokkaimmin suhteutettuna kunkin maan koko kansaan. Suomalaisten opiskelijoiden luottamus omaan talouteensa on heikointa pohjoismaissa, mutta he omaavat optimistisempia ajatuksia tulevaisuuteen, verrattuna muuhun Suomen väestöön. Lähes 30 prosenttia suomalaisista opiskelijoista tarkkailee rahojensa riittävyttä viikoittain. (Tutkimus: Suomalainen opiskelija on yhtä köyhä kuin pohjoismaiset kollegansa – käteen jää keskimäärin 475 euroa kuukaudessa 2019.)

Hyvin harva suomalainen korkeakoulu opiskelija kokee, että varoja jäisi säästämistä varten opiskeluaikana, sillä vain joka seitsemäs korkeakouluopiskelija pystyy säästämään. Vain vajaa kolmas osa korkeakouluopiskelijoista kokee tulevansa hyvin toimeen opiskeluaikana, loput opiskelijoista joutui elämään hyvinkin säästäväisesti ja noin viides osan toimeentulo oli hyvin niukkaa tai jopa epävarmaa. (Tutkimus: Valtaosa opiskelijoista kokee taloutensa heikoksi – "Päivässä saa kulua maksimissaan 15 euroa" 2017.)

Nuorten oman talouden suunnittelussa koetaan olevan vielä kehitettävää, mutta moni heistä omaa kuitenkin kiinnostuksen oppia taloustaitoja (Leponiemi & Ruoho 2019, 13). Monen ajankohtaisen tutkimuksen kohdalla, opiskelijat usein puhuvat taloudellisista vaikeuksista opiskeluaikana. Tämä tutkimus tähtää hankkimaan käsityksen siitä, mikä on Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden varallisuuden hallinnan tämänhetkinen tilanne. Tarkoituksena on selvittää yleiskuvallisesti opiskelijoiden kulutuskulttuuri ja heidän hyödyntämät rahoituskeinot opiskeluajalle. Lisäksi halutaan selvittää, mikä on sijoittamisen ja säästämisen osuus opiskelijoiden varallisuuden hallinnassa.

Tutkimusongelma pyritään ratkaisemaan kyselytutkimuksen avulla, johon vastaavat valikoidut liiketoiminta-, hyvinvointi- ja teknologiayksikön opiskelijat. Tutkimuksesta saatujen havaintojen myötä voidaan tehdä johtopäätöksiä, millä mallilla opiskelijoiden varallisuuden hallinta on tällä hetkellä Jyväskylän ammattikorkeakoulussa, tiettyjen koulutusyksiköiden kohdalla. Tutkimuksen kehitystarpeena voidaankin mainita korkeakouluopiskelijoiden varallisuuden hallinta

tietotaitojen lisäämisen, minkä myötä he omaisivat paremmat kyvyt hallita heidän omaa talouttansa opiskeluiden aikana ja myös tämän jälkeen tulevaisuudessa.

2 Opiskelijoiden varallisuuden hallinta

2.1 Psykologiset tekijät

Monien varallisuuden hallinnan keinojen, kuten säästämisen tai sijoittamisen toteuttaminen vaatii siihen ryhtyvältä henkilöltä pitkäjänteisyyttä. Tämä tarkoittaakin, että hyvä oman talouden hallintaan pyrkiminen edellyttää henkilöä siirtämään välitöntä tyydytystä myöhemmäksi (Lehtipuu 2018, 18). Mikäli asialle, kuten säästäminen, annetaan enemmän aikaa ja siitä yritetään muodostaa tottumus eikä niinkään nopea pakonomainen yritys, pystytään pysyvämpiä tuloksia hankkimaan huomattavasti paremmin. Kehittämällä omia taitojaan sekä tietämystään tarvittaviin asioihin, voidaan omiin haluamiin tavoitteisiin päästä. Ihmiset toimivatkin kuitenkin useimmiten tunteidensa eivätkä itsekurin voimalla, kun puhutaan pitkästä aikavälistä. (Sjögren 2013, 23–25.) Mahdolliseen oman varallisuuden hallinnan ottamiseen vaaditaan, että on motivoitunut itse asialle. Tällaiseen mielentilaan on mahdollista päästä luomalla itsellensä pitkäaikainen tavoite liittyen esimerkiksi säästämiseen, joka on taas pilkottu pienempiin osatavoitteisiin matkan varrelle. Näin osatavoitteensa saavutettua voi hankkia itselleen onnistumisen tunteita, jotka joko pitävät motivaatiota yllä tai jopa kasvattavat sitä. (Lehtipuu 2018, 18–19.)

Ihmisille on tyypillistä mieltää raha onnellisuudentuojana, jonka turvin voidaan hankkia tuotteita tai palveluita, jotka tuottavat positiivisia tunteita kuluttajalle. Usein kuitenkin nämä hankinnat tuottavat hetkellisiä tai muutaman päivän kestäviä positiivisia tunteita, mutta tämän jälkeen ostaja saattaa katua päätöstään, kun huomaa velkojen määrän. Tämänkaltaisen ajattelutapa ei tuo onnellisuuden tunnetta pitkällä aikavälillä. Mikäli omaa tämänkaltaisen ajattelutavan ja huomaa sen tuottavan enemmän huonoa kuin hyvää, on mahdollista muuttaa omaa

suhtautumistaan rahaan. Todellisen onnentuojina toimivat useimmiten elämän tarkoituksen tai rakkauden löytäminen sekä tunne oman elämänsä hallinnasta. Tarve hankkia aiemmin haaveilemiaan tuotteita tai palveluita, jotka eivät varsinaisesti ole sillä hetkellä oman taloudellisen tilansa myötä saavutettavissa, pienenee merkittävästi, kun saavuttaa näiden yllä mainittujen hyveiden kautta syntyvän henkisen tilan. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 20–21.)

Kuluttajilla on tapana toimia tiettyjen valikoitujen aistiensa toimesta eri tavoin ja myös havainnoida asioita eri tavoin. Aistit, jotka ovat vuorovaikutuksessa havainnointiin ovat maku, kosketus, kuulo, näkö sekä hajut. (Kotler & Armstrong 2005, 151.) Kuluttajien käyttäytymisen kanssa vuorovaikutuksessa ovat juuri mainitut aistit, jotka reagoivat erinäisiin ärsykkeisiin, joita kuluttaja kohtaa asioidessaan kaupoissa. Kaupat sisältävät ärsykeitä, jotka saattavat vaikuttaa kuluttajan ostokäyttäytymiseen negatiivisesti tai positiivisesti, ja näihin kuuluvat esimerkiksi valaistus, musiikki, lämpötila, värit sekä hajut. Aistien kanssa taas vuorovaikutuksessa ovat kuluttajan tunteet, jotka usein ohjaavat hänen ostopäätöksensä suuntaa. (Markkanen 2008, 97.)

Tunteilla on usein suuri vaikutus ihmisten toimintaan ja päätöksiin. Kuluttajien ostokäyttäytymistäkin ohjaavat yleensä tunteet, kuten vihaisuus, väsyneisyys, iloisuus tai innostuneisuus. Kuluttajan tuntiessa negatiivisia tunnetiloja voi tällä olla vaikutus hänen ostokäyttäytymiseensä, ja samalla harkinnan taju katoaa hetkellisesti, jolloin kuluttaja saattaa sortua ostamaan jotain, mitä katuukin myöhemmin. Iloinen ja energinen tunnetila saattaa johtaa samoin turhaperäiseen ostokäyttäytymiseen, jolloin kulutus voi mennä yli tarkoitetun. Rahan eri tarkoitukseen voi liittyä myös tunteita. Esimerkiksi perinteiset juoksevat palkkatulot kulutetaan harkitummin, kun taas yllättävästä tulonlähteestä saatu raha saatetaan käyttää huomattavasti ripeämmin. (Bergström & Leppänen 2009, 108–109.)

Ihmisellä on tietyt psykologiset perustarpeensa, joita hän pyrkii tyydyttämään elämänsä varrella, jotta kokisi olevansa hyvinvoiva. Motivaatio katsotaan pääsääntöisesti olevan pyrkimys toteuttaa näitä tiettyjä perustarpeita. Motivaatio voidaan jaotella kahteen eri tyyppiin: ulkoiseen ja sisäiseen. Sisäisellä motivaatiolla pidetään tutkimustuloksiin perustuen, olevan vahva vaikutus ihmisen

mitattavaan hyvinvointiin. Jos erotellaan sisäinen ja ulkoinen motivaatio toisistaan, kuvaillaan sisäisesti motivoitunutta toiminnan toteutusta itseisarvolliseksi ja sitä pidetään päämääränä itsessään. Ulkoisesti motivoitunut toiminta taas tehdään usein pakon sanelemana, tietyn palkinnon toivossa tai tällainen toiminta nähdään avaimena jonkin valikoidun sisäisesti motivoituneen toiminnan tavoittelemisessa. Hallinnan tunne katsotaan olevan yksi psykologisista perustarpeistamme, jolla tarkoitetaan ihmisen tavoittelevan omaa hyvinvointiaan ja vapautta toimia. Raha nimitetään yhdeksi näistä ulkoisista resursseista, joiden avulla hallinnan tunteen ihminen voi saavuttaa. (Neuvonen 2014, luku 1.2.)

2.2 Kuluttaminen

Oman kulutuksensa tarkastelu on usein ensimmäinen keino kohti oman varallisuutensa onnistunutta hallintaa. Tyypilliset kuluerät liittyvät täysin arkisiin asioihin, kuten asumiseen, ruokaan, vaatteisiin, harrastuksiin tai liikkumiseen. Ihminen itse pystyy valinnoillaan vaikuttamaan jokaiseen näistä kategorioista. Asuminen on usein suurin kuluerä, jolloin on syytä miettiä omaa sähkön- tai vedenkulutusta. Niiden käytön tarkkailulla voidaan tehdä pieniä tai suuriakin säästöjä henkilöstä riippuen. Ruokaa hankkiessa on monesti kannattavaa käyttää yhden vähittäiskaupan palveluita. Mikäli myös mahdollista kannattaa vertailla kilohintoja, tarkkailla tarjouksia sekä hankkia bonuskortti. Ruokaa ostettaessa on hyvä huomioida myös, että isommat pakkaukset ovat kilohinnaltaan pienempiä edullisempia. Mitä tulee ruokailuun, on myös tyypillistä, että opiskelijoilla on käytössään koululla opiskelijaruokala, joka tarjoaa arkipäivisin ruokailun edulliseen hintaan opiskelijakortilla. Tämän edullisen ja terveellisen ruokailun hyödyntäminen voi käydä halvemmaksi perinteisen ruokakaupan sijasta. (Hagert & Jokinen 2018, 17–19.)

Kulutuspäätöksissä on syytä myös ottaa huomioon, että autolla liikkuminen joka paikkaan ei välttämättä ole kaikkein kustannusystävällisin ratkaisu. Harrastuksissa on syytä puntaroida niiden kustannuksia ja vertailla mahdollisia rinnakkaisvaihtoehtoja. Vaatteita, kodin sisustustuotteita tai elektroniikkaa ostaessakin alennusmyyntikausien hyödyntäminen on järkevää sekä oikeiden tarpeiden täyttämisen olennaista. Heräteostokset saattavat käydä kalliiksi, sillä hankitulle

tuotteelle ei välttämättä näekään hetken päästä suurta tarvetta, tällöin onkin hyvä miettiä hiukan tarkemmin omia tarpeitaan, ennen kuin tuotteen ostaa. (Hagert & Jokinen 2018, 20–23.)

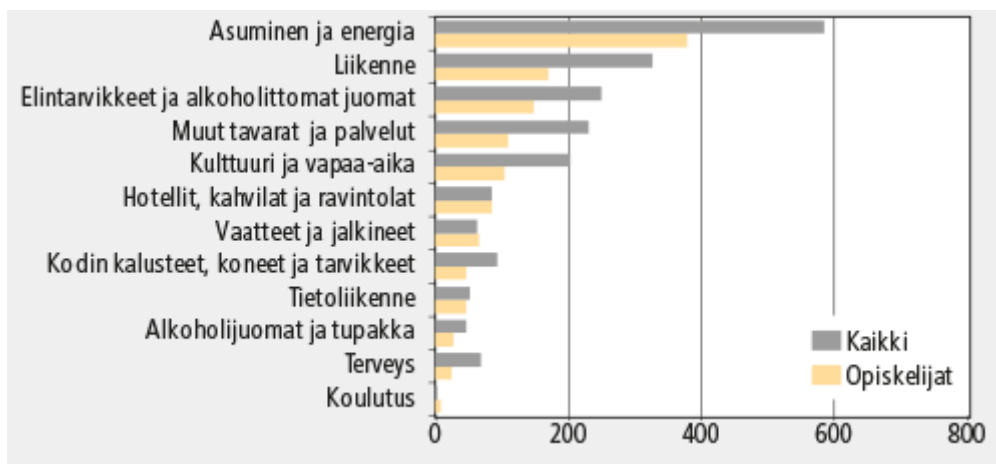
Kulutusta tarkkailtaessa yksi varteenotettava keino on omien menojensa budjetointi. Sen avulla voidaan saavuttaa hallinnan ja vaikutusvaltaisuuden tunnetta. Tällä keinoin voidaan suunnitella omia menoja ja kategorioida niitä. Aluksi on syytä arvioida, kuinka paljon menojen määrä tulee olemaan tiettyinä ajanjaksona. Seuraava luonnollinen vaihe on kirjata ylös näiden menojen määrät, jolloin ajanjakson päätyttyä voidaan verrata arvioita kulutettuun summaan. Tällä keinoin henkilö voi saavuttaa hallinnan tunnetta ja oppia ymmärtämään esimerkiksi kuukausittaisia kulueriään. Yleinen syy, miksi henkilökohtaista budjetointia ei tehdä on se, että se koetaan työlääksi sekä raskaaksi prosessiksi. Nykyään on kuitenkin olemassa lukuisia päteviä, valmiiksi suunniteltuja taulukoita, jotka tekijä pystyy itse lataamaan ja niitä hyödyntämään. Yksi tapa heille, jotka eivät pidä budjetoinnista, on ainakin tarkkailla rahankäyttöään niin, että erotellaan tyyppilliset ostokset epätyypillisimmistä eli näillä henkilöillä on käytössään esimerkiksi kaksi eri pankkitiliä, joiden kulutus perustuu erilaisiin hyödykeisiin. (Wagoner 2012, 10–12.)

Kuluttajille on nykypäivän markkinoilla olemassa monia eri keinoja maksaa ostoksensa tai hankintansa. Kauppojen saamisen toivossa kuluttajille on tarjolla monia eri vaihtoehtoja, mikäli heillä ei ole juuri sillä hetkellä taloudellisia valmiuksia hankkia tuotetta, jonka he haluavat. Tällöin kuluttaja voi siirtää maksamistaan myöhemmäksi tai maksaa hankintansa osissa. Silloin on kyseessä luotolla rahoittaminen. (Kuluttajaluoto n.d.) Uusien laskupalveluiden myötä osamaksulla on mahdollista rahoittaa sekä isommat että pienemmät hankinnat. Osamaksamalla kuluttaja kirjoittaa osamaksusopimuksen, yleensä 6–36 kuukauden mittaisen, jossa hän voi päättää, kuinka monessa erässä hankintansa maksaa. Yleinen sääntö osamaksamisessa on, että mitä useamman maksuerän kuluttaja valitsee, sitä pienemmän summan hän kerralla tuotteesta maksaa. Kuluttajalle parasta on tilanteessa se, että hän saa tuotteen käyttöönsä saman tien, mikä tekee osamaksamisesta monelle houkuttelevan vaihtoehdon. Osamaksamisessa on kuitenkin syytä olla tarkka ja olla selvillä kaikista mahdollisista lisäkuluista, joita osamaksutoiminnosta syntyy. Usein se nostaa alkuperäistä tuotteen hintaa, sillä

harvoin osamaksulla ostettaessa osamaksu ei pitäisi sisällään käsittelymaksuja tai korkoja. (Onko osamaksulla ostaminen hyvä idea? 2020.)

Erinäiset rahoitusyhtiöt tai myyjä itse voi tarjota myös tuotteen hankintaa varten hyödykesidonnaista luottoa, jolla rahoittaa tuotteen hankinta. Luottokortti toimii myös hyödykesidonnaisena luottona. Mikäli myyjä ei itse myönnä kulutusluottoa vaan tämä tulee ulkopuolisen toimijan puolesta, tällä on tarkoitus luoda lisäturvaa ostajalle. Jos kaupan suhteen tapahtuisi jotain peruuttamatonta, kuten konkurssi tai tuotteen toimitus peruuntuisi, kuluttajalla on mahdollisuus saada rahansa takaisin luottokorttiyhtiön puolesta. (Kuluttajaluotot n.d.)

Tutkimustiedon avulla on todettu, että korkeakouluopiskelijoiden kuluttaminen on kokenut laskun, vaikkakin muutoksia on tullut vuosien saatossa, kun taas kotitalouksien kuluttaminen on kasvanut suhteessa aiempaan. Asumisen katsotaan olevan kulutustutkimuksen mukaan selkeästi suurin kuluerä opiskelijoiden keskuudessa, sillä lähes koko tutkimuskyselyyn vastannut joukko (94 %) asui vuokralla vuonna 2012. Asumismenojen katsottiin olevan jopa kolmannes kokonaisuudesta. Vuosien saatossa lähdeettäessä 1990-luvulta on asumismenojen suhteellinen osuus kokonaiskulutuksessa kasvanut kolmasosan, johon se on 2000-luvulla tutkimuksen mukaan asettunut (ks. kuvio 1). (Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta 2015.)

Kuvio 1. Kaikkien kotitalouksien ja opiskelijoiden kulutusmenot kuukausitasolla vuonna 2012 (Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta 2015)

Asumisen jälkeen vuonna 2012 seuraaviksi suurimmiksi kulueriksi nousivat liikenne toisena ja ruoka kolmantena (ks. kuvio 1). Tutkimuksen mukaan on kuitenkin havainnollistettava se, että opiskelijat käyttävät budjetistaan suhteessa muihin kotitalouksiin keskimäärin yhtä paljon rahaa hotelleihin, ravintoloihin sekä kahviloihin. Verratessa myös aterioiden rakennetta kotitalouksien ja opiskelijoiden kesken, kuluttavat opiskelijat suuremman osan heidän budjetistaan tuotteisiin ja palveluihin, joihin kotitaloudet taas eivät, näitä ovat esimerkiksi opiskelijalounas, pikaruuat (hampurilaiset, pizzat) sekä alkoholipitoiset juomat elintarvikekaupasta tai ravintolasta. Opiskelijoiden rahankulutus tietoliikenteeseen (matkapuhelin, tietokone ja nettiyhteys) on heidän budjettinsa huomioiden suurempi kuin muiden kotitalouksien. (Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta 2015.)

Opiskeluaika koetaan yleisesti ottaen pienituloisuuden vaiheeksi, jolloin kulujen ja tulojen tarkastelu on erityisen varteenotettavaa. Opiskeluiden avulla haetaan toimeentuloa turvaavaa ratkaisua tulevaisuuden työelämää silmällä pitäen. Vähempituloisuus opiskeluiden aikana koetaankin väliaikaiseksi vaiheeksi elämässä ja sen koetaankin monelta osin olevan osa koko prosessia, katsomatta sen oikeudenmukaisuuden täyttäviä kriteereitä. Kolme neljästä yliopisto- ja ammattikorkeakouluopiskelijasta tulee toimeen noin alle 1 100 eurolla kuukaudessa ja taas noin viidesosalla opiskelijoista on käytössään kuukausittaisia varoja 500–700 euroa. Pienituloisia opiskelijoita kaikista opiskelijoista oli kolmannes vuonna 2015, mutta tämä lukema on ollut hieman laskeva edellisvuoteen nähden vuonna 2016. Töissä käyminen mielletäänkin usein opiskelijoiden keskuudessa pakonomaiseksi tarpeeksi kartuttaa tuloja, joiden avulla selvittää opiskelijan arjesta ja siihen liittyvistä kuluista. Usein taloudellisten vaikeuksien luoma paine voi joidenkin kohdalla venyttää opiskeluiden valmistumisvaihetta tai vähintäänkin vaikeuttaa opintojen etenemistä. Opiskeluiden aikana vallitseva rahanpuute koetaan normiksi opintojen aikana, mutta opintojen jälkeinen mahdollinen työttömyys voi tuottaa köyhyydestä isomman ongelman. (Eskelinen & Sironen 2017, 33.)

Kuluttajien käyttäytymiseen on vuorovaikutuksessa sekä ulkoiset että sisäiset tekijät. Tuotteen edullisuus, saavutettavuus tai helppo saatavuus ovat ulkoisia tekijöitä, kun taas tarpeet, motiivit sekä henkilön omat mieltymykset ovat sisäisiä tekijöitä. Sisäisiin motivaatioihin ovat kuitenkin sidoksissa myös muiden ihmisten toiminta sekä

kaupallinen mainonta, jolla on vaikutusta yksilöiden omaan toimintaan. On todettua, että jopa 90–95 prosenttisesti ostaminen tapahtuu hetken mielijohteesta, tunteiden tai tottumusten perusteella. Puhumatta myöskään nykypäivän verkkokaupasta, joka helpottaa ostamista vielä entisestään, sillä valinnanvaraa enemmän kuin koskaan ennen. Valinnanvaran määrällä on vahva vaikutus siihen, että kuluttajien kuluttamisen itsesääntely on vähentynyt. (Reisch 2016.)

Kuluttajien käyttäytymistä voidaan jakaa myös vielä laajemmin psykologisiin, persoonallisiin, sosiaalisiin sekä kulttuurisiin tekijöihin. Kun puhutaan kulttuurista, tarkoitetaan sillä erilaisia alakulttuureja tai sosiaaliluokkia, joissa eläminen voi antaa yksilölle monia erilaisia arvoja ja asenteita kuluttamiseen liittyen. (Amstrong & Kotler 2009, 163–165.) Sosiaalisista tekijöistä vaikuttavin on usein perhe, josta saadulla kasvatuksella on muovattu tietty asenne, myös perheen sisällä hankitut roolit, odotukset tai jonkun muun sosiaalisen ryhmittymän vaikutus muokkaa yksilön kuluttajakäyttäytymistä (Amstrong & Kotler 2009, 167–171). Demografisten, elämäntyyliin sekä persoonallisuuteen liittyvien tekijöiden merkitystä ei pidä myöskään poissulkea, sillä jokaisella niistä voi olla vaikutusta kuluttajan käyttäytymiseen (Amstrong & Kotler 2009, 167, 172). Opiskelijoiden kesken elämäntyyliä voivat olla hyvinkin erilaisia toisistaan, pelkkä sama kulttuuri, ammattiyhteisö tai sosiaaliluokka eivät todista, että kyseessä olisi tällöin samanlainen kuluttaja (Amstrong & Kotler 2009, 173).

Myös kuluttamista niin kuin kaikkea ihmisen toimintaa usein vauhdittaa hänen omat tarpeensa. 1950-luvulta lähtöisin olevan Maslowin tarvehierarkian mukaisesti kaikkea ihmisen toimintaa ohjaavat erilaiset tarpeet ja motiivit. Hierarkian ylimpinä ovat vähiten pakonomaiset tarpeet ja alla taas pakonomaisimmat tarpeet. Ihmisen luonnon mukaisesti hän pyrkii ensi kädessään tyydyttämään pakonomaisimmat tarpeensa, joita yleisti ovat perustarpeet, kuten ruoka ja juoma. Hierarkia etenee niin, että tämän jälkeen siirrytään turvallisuustarpeisiin, suojelun ja turvan tunteisiin ja tämän myötä liittymistarpeisiin, joihin yhdistyvät rakkaus sekä yhteenkuuluvuus. (Amstrong & Kotler 2009, 174–175.) Alimpien tasojen tarpeet ovat kuitenkin nykypäivänä useimmilla yksilöillä varsin helposti tyydytettävissä, joten korkeamman tason tyydytystä haetaan usein hanakammin. Näihin korkeamman tason tarpeisiin kuuluvat kunnioituksen tarve ja itsensä toteuttamisen tarve. Näitä tarpeita ja niistä

muodostuvia haluja usein muovaavatkin juuri aiemmin mainitut erinäiset kulttuurit sekä oma persoonallisuus. (Kotler, Armstrong, Harris & Piercy 2017, 6.)

2.3 Velkaantuminen

Ammattikorkeakouluopiskelijoista ja yliopisto-opiskelijoista yli puolella (58 %) on todettu olevan vaikeuksia saada omia rahojansa riittämään, joko jonkin verran tai todella paljon. Asumista pidetään yleisesti ottaen suurimpana kulueränä opiskelijoiden kohdalla, mutta myös liikkuminen ja syöminen voidaan lukea tähän kategoriaan. Näiden menojen kattamisessa turvaudutaan usein säästöihin, velkarahaan, työstä saatuihin tuloihin taikka vanhempien avustukseen sekä myös näiden jonkinlaiseen yhdistelmään. (Majamaa & Rantala, 9.) Majamaa ja Rantala (2016) tutkivat 18–35-vuotiaiden yksilöiden velkaantumista. Velallisia tutkimukseen vastaajista oli kaksi kolmasosaa, ja tyypillisimpiä velan tyyppisiä olivat opintolaina, asuntolaina sekä luottokorttilaina. Pikavippeihin liittyvää lainaa vastaajista oli vain 5 prosentilla. Osa vastaajista asui vielä vanhempiensa luona, joten useimmiten heille ei ollut vielä kertynyt velkaa, mutta parisuhteissa oleville sitä oli kertynyt jo enemmän. Raportissa on myös mainintoja vastaajilta, joille on kertynyt jo velkaongelmia maksuhäiriömerkintöihin liittyen sekä perinnässä syntyneitä ulosottoja. Ongelmat velkojen maksuvaikeuksiin kasvoivat samalla, kun tarkasteltiin vanhempia ikäryhmiä.

Velkaantumisesta nyky-yhteiskunnassamme on tehty äärettömän helppoa ja kaiken lisäksi houkuttavaakin, jolloin yhä useampi päättää rahoittaa elämänsä luotolla. Erityisesti nuorten kohdalla se saattaa nostaa samalla myös itsetuntoa, kun hetkellisesti nuori pääsee käsiksi suurempaan rahamäärään, kuin mihin on tottunut. Usein vähävaraisempien kohdalla, luoton tai lainan noston jälkeen vaikutus on näkyvämpi. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2018, 87.) Nuorten keskuudessa päätöksenteko voi olla pikaista, mikä voi johtaa hätiköityihin kulutus päätöksiin, jotka saattavat käydä ennen pitkää kalliiksi. Oman varallisuuden tilan tiedostaminen ja sen hallinnointi on erityisen tärkeää, jotta voi suojautua ylivelkaantumiselta. (Hagert & Jokinen 2018, 90.) Pienlainoiksi kutsutut pikavipit ovat yksi herkästi velkaantumisongelmia tuottava lainamuoto. Pahimmassa tapauksessa niillä rahoitetaan jo olemassa olevia velkoja. Näitä on mahdollista hankkia jopa kahden

tunnin kuluessa selvityksestä, joka tarjoaa nopean rahanlähteen sen hakijalle. Summiltaan ne eivät ole suuria (100–2000€), mutta pitävät sisällään erityisen ankarat nostokulut sekä korkokustannukset. Korot ilmoitetaan kuukausittaisiksi, sillä kyse on lyhytkestoisesta lainasta. Tämä saattaa hämätä lainanottajaa, sillä vuosikorot nousevat kuukausien kuluessa erittäin korkeiksi ja pienlainat tulevat maksamaan yllättävänkin paljon. Pikavippejä nostaessaan saakin olla erittäin suunnitelmallinen ja tarkka niiden takaisinmaksussa, jotta ei joudu maksuongelmiin. (Hagert & Jokinen, 2018, 157.)

Nykypäivänä luotto- ja maksuaikakorttien käyttö on hyvinkin tyypillistä ostettaessa esimerkiksi kodin elektroniikkaa tai huonekaluja. Kulutusmarkkinoilla velalla ostamisesta on tullut entistä suvaitumpi tapa kuluttaa, jolloin vähempivaraisillakin on mahdollisuus hankkia yli varojensa tuotteita tai palveluita, joita he haluavat. (Rantala & Tarkkala 2009, 4.) Pikavippejä taas pääsääntöisesti nostetaan kattamaan kuluja juhlimiseen sekä nautintoaineisiin. Seuraavaksi eniten niitä nostetaan ruokakulujen kattamiseen sekä tämän jälkeen jo ennestään olevien velkojen tai niistä muodostuvien korkojen maksuun. Pääsääntöisesti katsotaan, että pikavippien nostajilla on laajempi kirjo ongelmia omien varojensa hallinnan suhteen. Toistuvasti laskujen maksaminen pikavipin turvin synnyttää ylivelkaantumisen yksilöiden tasolla. (Rantala & Tarkkala 2009, 8.)

Velkaantuminen pitää sisällään kaksi toisiinsa liittyvää käsitettä, mutta kahdella eri merkityksellä. Ollessaan velallinen on yksilö tällöin usein nostanut jotakin lainaa, joka on tarkoitus myöhemmin maksaa lainanmyöntäjälle takaisin sovituin menetelmin. Velallisesta voi tulla ylivelkaantunut, mikäli hän ei pysty näitä menetelmiä suorittamaan. Ylivelkaantuneeksi määritellään henkilö, jolla on kolme tai kaksi maksuhäiriömerkintää tilillään viranomaisen vahvistamana. Nuorten henkilöiden ylivelkaantumiseen voi ajaa monikin tekijä. Velkaantua voi pitkäaikaisen työttömyyden, uuden kodin muodostamisen, peliriippuvuuden tai avio- tai avoeron myötä. Ylivelkaantuminen voi syntyä myös omasta persoonasta, asenteesta tai omista kulutustottumista johtuen. Tyypillistä ylivelkaantuneelle on, että hän kuluttaa enemmän kuin hankkii, jolloin ajautuu kierteeseen, jossa kuluja ei pystytä maksamaan. Nuoriin saatetaan leimata tietynlainen kevytmielisyyys varojen käytön ja hallinnan suhteen erityisesti silloin, kun suuren velan muodostuminen on syntynyt

erinäisistä kulutusluotoista. Nuorten ihmisten rahan hallinnan taidot eivät ole aina kunnossa, jolloin he eivät ymmärrä välttämättä oman maksukyvykkyytensä hajanaisuutta omistaessaan suuren määrän lainojen kautta nostettua rahaa. On olemassa kuitenkin myös vastuullisia nuoria, joilla on katse tulevaisuuteen sekä ymmärrys omasta maksuvalmiudesta, ja tämä näkyy myös varojen hallinnassa ja käytössä. (Vitikka 2013, 5–12, 43.)

Nuoret painivat erilaisten velkaantumisongelmien kanssa, ja heidät onkin mahdollista jaotella eri ryhmiin riippuen heidän velkaantumisensa syystä. Luokat on jaoteltu neljään eri kategoriaan. Ensimmäiseen kategoriaan kuuluvat henkilöt, joiden opinnot eivät ole sujuneet suunnitellusti, jolloin he eivät ole menestyneet koulun penkillä ja/tai ovat joutuneet jopa keskeyttämään opintonsa tai eivät ole saaneet pysyvää työpaikkaa valmistumisen jälkeen ja ajautuneet työttömiksi. Näistä joistain mainituista syystä heidän opintolainansa on joutunut täten ulosottoon tai perintään. Seuraavaksi on nuoret, jotka olisivat pärjänneet vähemmälläkin, mutta ovat päättäneet kuluttaa yli varojensa ja ajautuneet kulutusluottokierteeseen. Kolmas luokka pitää sisällään nuoria, joiden velkaongelmat ovat syntyneet radikaalin elämänmuutoksen turvin, kuten vanhempien luota pois muuttaminen tai työttömäksi jääminen. Tässä yhtälössä kulutus on pidetty samana, vaikkakin tulot ovat jääneet minimiin. Viimeisessä luokassa ovat henkilöt, joiden velkaantumisongelmat ovat syntyneet seuraavien asioiden vuoksi: teknologian, postimyynnin tai aineettomien palveluiden vuoksi. (Raijas, Lehtinen & Varjonen, 21.)

2.4 Tuet ja lainat

Ihmisen edetessä ammatillisiin opintoihin, lukio-opintoihin tai näitä korkeammille tutkintoasteille hänen on syytä turvautua erilaisiin valtion tarjoamiin tukiin. Tukeen on olemassa eri vaikuttavia tekijöitä, kuten ikä, asuinmuoto eli asutko vanhempien kanssa vai omassa kodissasi, sekä itse oppilaitos. Myös mahdollisesti tehtäessä töitä opiskeluiden ohella on syytä huomioida valtion määräämä vuosituloraja. Suurin mahdollinen määrä opintotuella on 250 euroa. Opiskelijoille toinen huomionarvoinen tuki on myös asumistuki, johon vaikuttaa myös se, että asutko

yksin vai avopuolison kanssa. Henkilön saamaan asumistukeen vaikuttavat hänen ja mahdollisen kanssa-asujan bruttotulot. (Hagert & Jokinen 2018, 127–133.)

Opintotuen sekä asumistuen lisäksi valtio tarjoaa Suomessa opiskelijoille myös mahdollisuuden nostaa opintolainaa, joka luokitellaan lainoista edullisimmaksi sen alhaisten korkojen vuoksi. Yleisesti opintolainaa myönnetään korkeakoulu- sekä yliopisto-opiskelijoille, ja heillä on mahdollisuus nostaa opintolainaa kaksi kertaa opiskeluvuoden aikana. Opintolaina on suunniteltu houkuttelemaan nuoria valmistumaan opinnoistaan tavoiteajassa sekä samalla tarjoamaan heille taloudellista tukea tämän onnistumisessa. Mikäli opiskelija valmistuu korkeintaan määräajassa eli tavoiteaika ynnättynä määräaikaan, joka on yksi lukukausi saa hän maksamastaan opintolainasta hyvityksen, jos opintolainaa on nostettu enintään 2 500 euroa. Opintolainahyvitys on kasvanut vuosien varrella, ja tällä hetkellä se on jopa 40 prosenttia nostetusta opintolainasta, joka ylittää 2 500 euroa. (Hagert & Jokinen 2018, 164–167.)

Opintolainaa voi nostaa nykypäivänä jopa 30 000 euroon asti, sillä opintotuen valtiontakauksen korotukset ovat nousseet. Yhä useampi opiskelija nostaa opintolainaa opintojensa aikana. Aiemmin kuukausittainen nostoraja oli 400 euroa, mutta tämä määrä on nostettu nykysäännöksillä 650 euroon. Muutoksia tapahtui samalla myös opintotukeen ja asumistukeen liittyen, sillä opintotukiraha pieneni sekä opiskelijat siirrettiin yleisen asumistuen saavien joukkoon, tämä johti lainapainotteisempaan tukijärjestelmään Suomessa. Opintolainojen nostomäärä nousi jopa kaksinkertaiseksi siitä, mitä se aiemmin oli uusien säännöksiä tullessa voimaan. Käsi kädessä rahallisen määrän kasvaessa opintolainojen nostossa kasvoi myös opintolainojen nostajien määrä. Opintolaina sisältää erityisen matalan koron sekä valtiontakauksen tiettyyn pisteeseen saakka, riippuen opiskelijan hankkimista opintopisteistä ja valmistumisajasta. Tällainen järjestelmä nostaa opiskelijoiden saamaa kokonaistukien määrää, mutta lisää opintolaina velallisia opiskelijoita. (Aaltonen 2017.)

Ensimmäinen asumismuoto on tyypillisesti vuokralla asuminen ja tämän jälkeen saatetaan harkita omistusasunnon hankintaa. Vuokralla asuminen kannattaa usein syistä, että vuokra-asunnon vuokran hinta on pienempi kuin samankokoisen

omistusasunnon lainan korko ja yhtiövastike, asuntojen hinnat saattavat laskea, elämäntilanne on epävarma tulevaisuutta silmällä pitäen tai ei halua vielä sijoittaa rahoja asumiseen. (Hultkrantz & Masalin 2004, 34–35.) Ennen ensimmäisen asunnon ostoa, jos vain tulollisesti on mahdollista, suositellaan ASP-säästötilin luontia, jonka avulla luodaan puskuria ensimmäisen omistusasunnon ostoa varten. Tili on suunniteltu 15–39-vuotiaille ja tavoitteena on säästää tilille 10 prosenttia ensimmäisen asunnon oletetusta markkinahinnasta ja useimmiten vakuutena toimii ostettu asunto. ASP-tili tarjoaa sen hankkijalle asunnon ostohetken koittaessa 2–4 prosentin lisäkoron, joka on normaalia korkoa suurempi. Säästäjän on kuitenkin lisättävä ASP-tilille jokainen vuosineljännes vähintään 150 euroa tai enintään 3000 euroa, jotta hän saa aiemmin mainitut lisäkorko edut käyttöönsä. (Hagert & Jokinen 2018, 199–200.)

Kun oikea aika omistusasunnon ostamiselle tulee, on silloin syytä tukeutua valtion tarjoamaan asuntolainaan. Yllä mainittu ASP-tili on hyvä keino säästää asuntolainaa varten, sillä asuntolainan ottajalla tulee olla vakuuksia tai säästöjä vähintään 15 prosenttia ostettavan asunnon arvosta. Tämä tarkoittaa sitä, että asuntolainan määrä saa olla enintään 85 prosenttia asunnon arvosta, sillä ensisijaisvakuutena on usein ostettava asunto. Lainaa ottaessa asunnosta maksettu määrä määräytyy yhdessä maksettuun lainaan sekä lainan korkojen kanssa. Onkin syytä pohtia tarkoin, kuinka pitkä laina-aika on tarpeellinen peilaten tulevaisuuden tuloihin. Asuntolainan lyhentämiseen on olemassa kolme eri keinoa ja niihin kaikkiin linkittyy korko sekä laina-aika. Annuiteettilainassa viitekoron muuttuessa maksuerien suuruus muodostetaan uudelleen, mutta laina-aika pysyy samana, kun taas tasaerälainassa viitekoron muuttuessa maksetaan yhä samansuuruisia eriä, mutta laina-aikaa saatetaan muuttaa. Kolmannessa vaihtoehdossa eli tasalyhennyslainassa laina-aika on kiinteä ja lainaa lyhennetään sovittu määrä, johon lisätään korot. Tällä vaihtoehdolla on kuitenkin kaksi puolta, se on kannattava korkojen ollessa alhaalla, mutta niiden noustessa voi lainanlyhennyksen maksamisesta tulla taakka. (Hagert & Jokinen 2018, 195–198.)

3 Varallisuuden hoito

3.1 Sijoittaminen

Sijoittaminen käsitteenä määritellään tuottoa tavoiteltavaksi toiminnaksi, joka muodostuu sijoituskohteiden ostoilla, hallussapidolla sekä niiden myynnillä. Pääsääntöisimmiksi sijoituskohteiksi luokitellaan valtion tarjoamat lainat sekä julkisen pörssin osakkeet. Sijoittamiseen liittyvät pääkomponentit ovat tuotto-odotus ja siihen liittyvä riski, jotka jakavat sijoittajia eri profiileihin. Päämääräisesti sijoittajan ja säästäjän erottavaksi tekijäksi voidaan lukea heidän riskinottokykynsä, joka jakaa yksilöitä tekemään erikaltaisia päätöksiä kohteen riskiin liittyen. (Pesonen 2011, 11.)

Sijoittamiseen alkaessaan on hyvä oppia tuntemaan itsensä sijoittajana ja määrittelemään omat rajansa ja tavoitteensa sijoittamisessa. Sijoittaminen alkaa siihen käytettävän rahamäärän suunnittelusta. On perustettava ajatuksensa sille, että haluaako sijoittaa suuren osan saman tien vai lisätä sijoitusvarantoaan ajan kuluessa, jälkimmäinen on suositeltavaa usein henkilölle, jonka taloudellinen tilanne ei vielä anna myöden suuren sijoituskassan kasaamiseen. Toiminnan aloittaessaan on syytä miettiä, tarvitseeko apua sijoitusneuvojalta vai teetkö päätöksesi yksin vai kumppanin kanssa. Rahojen sijoittamisen päämäärä on syytä piirtää mieleensä, mitä sijoittamisella tavoittelee, onko tavoitteet mahdollisesti muuttuvia, jolloin pyrit joustavampiin sijoitusvalintoihin. Sijoittajan on myös määriteltävä itselleen tuottotavoite, hakeeko suurempia tuottoja vuositasolla vai pyrkiikö riskittömämpään valintaan ja pysyttelee maltillisemmissa, tasaisemmissa tuotoissa. Olennaista on myös määritellä sijoitusperiodin aikajänne, kuinka kauan on valmis sijoittamaan rahojaan, haluaako tehdä siitä pitkäjaksoisen prosessin vai onko rahalla tarvetta lyhyellä aikavälillä. (Hultkrantz & Masalin 2004, 165–166.)

Sijoittamisesta puhuttaessa esiin nousee käsite, jonka nimi on riski. Riskiä ei pyritä kokonaan poistamaan, mutta sitä usein on tarkoitus minimoida monissakin tapauksissa. Erityisesti ylisuuria riskejä pyritään välttelemään. Riski on aina sidoksissa sijoittajan sijoitusten tuotto-odotuksiin. Vakaammissa sijoituskohteissa riski on matala, mutta niin ovat myös tuotto-odotukset, kun puhutaan esimerkiksi

määräaikaistalletuksista. Osakesijoituksissa odotetaan taas suurempia tuottoja, jolloin ne ovat ennalta arvaamattomampia ja suurempi riskisiä. Riskin mittaamisessa on käytetty erilaisia mittareita, kuten esimerkiksi volatilitteettia, joka kuvaa sijoituksesta saadun tuoton prosentuaalista vaihtelevuutta. Isoriskisemmällä sijoituskohteilla, kuten osakesijoituksilla on suuri volatilitteetti, kun taas vähempiriskiset sijoituskohteiden, kuten korkosijoitusten tuotto on ennustettavuudeltaan parempi. Sijoitusriskiä voidaan tarvittaessa minimoida hajauttamalla sijoitukset mahdollisimman eri kohteisiin sekä eri sijoitusmenetelmiin. Kokonaisriski pienenee, kun käytetään osakesijoitusten kyljessä korkosijoituksia sekä hajautetaan vielä sijoituksia maantieteellisesti. Hajauttamalla sijoituksensa myös ajallisesti riskiä voidaan säädellä hankintahetkien ollessa toisistaan poikkeavia. (Pesonen 2011, 27-30.)

Sijoitusinstrumenteista yksinkertaisimpina voidaan pitää osakkeita ja korkopapereita. Pitkäjänteinen ja hajautettu sijoittaminen näihin instrumentteihin voi tarjota sijoittajalle mukavasti lisätuloja omien ansiotulojen tueksi pitkällä aikavälillä. Osakkeisiin sijoittamalla ostaa osan yrityksestä ja osakkeiden hinta määräytyy yrityksen arvostuksen myötä. Kun otetaan käsittelyyn yksittäisiä osakkeita, hinnan vaihtelu voi olla suurtakin. Varustautunut ja pitkäjänteinen sijoittaja sijoittaa kuitenkin osakkeisiin laajasti ja hajauttamalla sijoituksensa eri osakkeisiin, alasta riippumatta. Korkosijoittamista voidaan pitää osakesijoittamista varmempana kohteena, sillä siinä lainataan rahaa esimerkiksi yrityksille, valtioille tai kunnille tietyllä korolla. Esimerkillinen vuosituotto voisi olla kaksi prosenttia ja tämän jälkeen takaisin saa myös lainaamansa pääoman. Korkosijoitusjaksoja on olemassa myös eri mittaisia, riippuen sijoittajasta hän voi valita joko pitkäjaksoisempia tai lyhytjaksoisempia korkosijoitusvaihtoehtoja. Perinteiset korkosijoitukset ovat määräaikaista pankkitalletuksia, obligaatioita tai joukkovelkakirjalainoja. Sijoittajan on syytä valita salkkuunsa osakkeita ja korkopapereita, sillä ne toimivat toistensa peileinä ja tasapanottavat sijoittamista. Tällöin he pystyvät tuomaan sijoittamisensa riskiä alaspäin. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2014, 220–222.)

Osakkeet ovat yhtiöiden yksi tapa hakea markkinoilta heidän käyttöönsä oman pääoman ehdot täyttävää rahoitusta omaan toimintaansa. Osakkeet voidaan karkeasti jakaa noteerattuihin ja noteeraamattomiin osakkeisiin. Noteeratut

osakkeet katsotaan olevan julkisen kaupankäynnin alla, joka perustuu tiettyyn arvopörssin sääntelemään markkinaan. Noteeraamattomat osakkeet taas ovat osakkeita, jotka eivät kuulu yllä mainitulla tavalla julkisen kaupankäynnin alle. Osakkeista saadut tuotot muodostuvat niistä maksetuista vuosittaisista osingoista sekä mahdollisesta osakkeen arvon noususta. Osakkeet ovat erittäin riskipitoinen sijoitusmuoto, sillä ne pitävät sisällään monenlaisia eri riskejä. Osakkeet pitävät usein sisällään voimakasta hinnanvaihtelua, jota kutsutaan osakeriskiksi sekä likviditeettiriskin, joka vetoaa kaupankäynnin laajuuteen. (Kontkanen 2015, 120–121.)

Markkinoiden sekä osakkeiden yleinen kehitys ovat myös riskitekijöitä, sillä näiden kahden muuttujan vuoksi hinnat saattavat nousta tai laskea kehityksen mukaisesti. Osakkeita tarkastellessa ovat itse yritykset oman toimintansa kautta, suuressa vastuussa niiden osakkeiden hinnan muutoksista ja tällöin puhutaan yritysriskistä. Yritys saattaa menettää maksukyvykkyytensä, jonka myötä se ei ole kykenevä maksamaan osakkeenomistajilleen, jolloin puhutaan liikkeeseenlaskijariskistä. Erityisen riskillisiä ovat kehittyvien markkinoiden yhtiöiden osakkeet, joilla ei ole vielä vakiintunutta sijaa osakemarkkinoilla. Tämänkaltaiset markkinat pitävät sisällään monia eri riskejä, kuten politiikkaan, valuuttoihin ja likviditeettiin liittyviä. (Kontkanen 2015, 120–121.)

Perinteisten osakesijoitusten rinnalle on muodostunut rahastosijoittaminen. Sijoittajan on mahdollista hankkia rahasto, jota hoitaa erillinen henkilö hänen puolestaan. Yleensä rahasto on sijoitettu esimerkiksi maantieteellisesti tai toimialaa katsoen, jolloin kaikki siihen kuuluvat arvopaperit muodostuvat tietyistä piiristä. Rahaston on pidettävä sisällään vähintään 16 eri arvopaperia. Rahastot pitävät sisällään erinäisiä kaupankäynti- ja hallinnointikuluja sekä myös kuluja, joista pankki ei välttämättä omistajalleen mainitse. Vaikkakin hallinnointi vastuu on rahastonhoitajalla, on sijoittajan itse ymmärrettävä myydä tai ostaa rahasto hänen katsomuksensa mukaan oikeana aikana. (Sjögren 2014, 69–71.)

3.2 Säästäminen

Säästämällä tarkoitetaan jättää tämän päivän tulot käyttämättä ja siirtää ne tulevaa kulutusta varten säilöön. Säästäminen on täysin vapaaehtoista, jolloin yksilö pyrkii varautumaan asioihin jo etukäteisesti. Tämänkaltainen mentaliteetti näkyy myös kuluttamisessa, josta tulee harkitsevampaa. Päätös säästää tuo usein myös korkotuloja mukanaan sekä hallinnan omien varojensa käsittelyyn. Nämä määritelmät kertovat etukäteissäästämisestä, kun taas velanottaja on pakotettu jälkikäteissäästämään, jotta hänellä on tarvittava varanto maksaa velkansa pois. Jälkikäteissäästäminen ei ole läheskään yhtä hallittavaa rahankäyttöä vaan se usein luo tietyn paineen säästämistä varten. (Havia, Lappalainen & Rinta-Loppi 2018, 88.)

Säästäminen koetaan nykypäivänä Suomessa nuorison kohdalla tavoiteltavana toimenpiteenä, sillä Säästämisbarometrin (2018) tulosten mukaan yli puolet (52 %) 18–29-vuotiaista kokee säästämisen sekä sijoittamisen entistä tärkeämpänä kuin ennen. Verraten muuhun ikäväestöön, nuorilla säästämisen aloittaminen on myös mielessä kirkkaammin. Pääsääntöisesti nuoret ajattelevat myös tulevaisuutensa taloustilannettaan optimistisesti ja uskovatkin oman taloutensa kehittymiseen, joista tätä mieltä oli 53 prosenttia nuorten ikäryhmän vastaajista. (Pinttynyt käsitys nuorista romukoppaan – nuori haluaakin säästää, suhtautuu talouteensa positiivisesti ja näkee sijoittamisen arvovalintana 2018.)

Monetkin eri finanssitoimet pitävät sisällään riskin määritelmän, niin pitää myös säästäminen. Perinteisen säästämisen avulla oma sisäinen ostovoima voi heikentyä vuosien kuluessa merkittävästi. Tällöin on kyse inflaatiota, joka on pysynyt yllä vuodesta toiseen. Rahan arvo saattaa laskea merkittävästikin vuosien kuluessa. Tästä on kyse, kun tarkastellaan käyttötilillä pidettäviä rahoja, jotka eivät saa minkäänlaista korkoa enää nykypäivänä valtaosissa pankkien säästötileistä. Suuri määrä suomalaisia pitää rahojansa käyttötilillään pahan päivän varalle ja tällöin tyytyvät käytännössä riskittömään vaihtoehtoon esimerkiksi sijoitusriskin sijasta. Nykypäivänä kuitenkin riskittömyyden voidaan laskea riskiksi ja tässä siitä on hyvä esimerkki. (Sukanvarteen säästäminen ei kannata: 10 000 euron säästö olisi sulanut vuosikymmenissä vaivaiseen tuhanteen euroon 2019.)

Säästämisen pitempijaksoiselle toteuttamiselle tarvitaan usein motiivi, joka luo säästäjälle oikean vaaditun asenteen säästämistä kohtaan. Suunnitelman luominen säästämistä varten, jokin tietty unelma tai tavoite mielessään, luo säästämislle sen vaaditun ilmapiirin. Suunnitelmallisuutta korostettaessa on syytä miettiä, minkälaisilla summilla panostaa säästämiseen. Säästöpuskuria kasvatettaessa onkin yksilön laskelmoitava, millaisen summan hän on valmis jättämään pois arkipäiväisestä elämästään, jotta kulut tulevat hoidetuksi. Hajauttamisen määritelmä on sama sijoittamisessa sekä säästämässä, kokonaisriski pystytään pitämään kurissa, kun valikoidaan tarpeeksi monta eri säästömenetelmää, jotka ovat toisistaan mahdollisimman riippumattomia. Luodessa säästösuunnitelma esimerkiksi pankin palveluiden kautta, ottavat he tässä huomioon yksilön säästö tavoitteet, tappion sietokyvyn, tuotto-odotukset sekä hänen riskinottohalukkuutensa. (Miksi säästäminen ja sijoittaminen kannattaa? n.d.)

Perinteisen säästämisen toteuttajille on olemassa erilaisia säästötilejä, joita pankit tarjoavat asiakkailleen. Esimerkiksi Osuuspankilla on olemassa kolme eri vaihtoehtoista tapaa säästää erilaisia tilejä hyödyntäen. Heidän vaihtoehtoinansa ovat kasvutuottotili, määräaikainen tuottotili sekä jo aiemmin mainittu ASP-tili. Kasvutuottotili tarjoaa joustavan vaihtoehdon säästäjille, josta säästäjä voi maksutta nostaa varojaan 4 kertaa vuodessa. Säästäjän saama korko käyttäytyy sen mukaisesti, kuinka paljon hän on rahaa siirtänyt kasvutuottotilillensä, mutta korko tulee olemaan vähintään 0,150 % ja enintään 6,000 %. Tilin talletusraja on 300 000€. Määräaikainen tuottotili pitää sisällään kiinteän korkosysteemin, joka on sovittavissa tilin avaushetkellä. Tiliä painotetaan sen vakaan tuoton vuoksi. Tilille on tarkoitus tehdä kertatalletus sovituksi ajaksi ja summan tulee olla 500€–100 000€ väliltä. ASP-tili, josta aiemmin mainittiin, toimii kuten on kerrottu. (Tilit n.d.)

Säästäminen perustuu usein suunnitelmallisuuteen ja tietoisten päätösten tekemiseen, jossa päätökset muodostuvat omien tavoitteiden pohjalta. Säästötavoite perustuu yksilön tekemiin päätöksiin siitä, mitä hän säästämislle tavoittelee. Monesti rinnakkaistilin käyttö, ns. ”säästötilin” on nokkela keino siirtää rahaa tilille, joka ei ole sidoksissa arjen kulutukseen. Nämä tilit pitävät sisällään vuosittaisen, kuitenkin suhteellisen matalan koron, jonne rahaa voi laittaa suunnitelluin aikavälein. Muutamienkin eurojen päiväsäästöillä voi hankkia tulevalle vuodelle lomamatkan.

Lyhyemmän aikavälin säästötavoitteet onnistuvat säästötilin avustuksella, mutta pitemmän aikavälin tavoitteet yleensä pyrkivät kohti suurempia tuottoja, jolloin on syytä harkita muita sijoituskohteita. (Hagert & Jokinen 2018, 80–83.)

Yksi säästämiseen liittyvä tyypillinen käsite on puskurirahasto, jolla yleisesti ottaen tarkoitetaan pahan päivän varalle säästämistä. Noin yksi kuudesta suomalaisesta omistaa tällaisen varannon, jonka suositeltavaksi määräksi arvioidaan noin 2-3 kuukauden menoja vastaava rahamäärä. Tällaisen rahaston hankinta vaatii oman kuukautisen kululiikenteen tietämystä ja tuntemusta, jotta siihen on mahdollista päästä. Puskurin käytännöllisyyttä silmällä pitäen suositellaan sen syntyvän tilille, josta rahat ovat käytettävissä tarpeen vaatiessa. Yllättäviä menoja ei voi koskaan välttää, ja tämä keino koetaan yhdeksi käytännöllisimmäksi sitä vastaan. (Hagert & Jokinen 2018, 84–85.)

Säästämisestä sekä myös sijoittamisesta saatuihin tuottoihin liittyy vahvasti korkojen vaikutus ja käyttäytyminen. Pitkän aikavälin sinnikäs säästäminen tuottaa usein korkoa korolle efektin, jolloin monien vuosien päästä alkuperäinen säästötalletus on kohonnut moninkertaiseksi. Säästäminen voi olla pitkäjaksoinen toimenpide, joka tuottaa vuosien päästä myöhemmällä iällä mukavan summan rahaa, josta nauttia viimeistään eläkepäivillään. Nykypäivän korkotilanne on säästäjän kannalta kuitenkin suosimaton, jolloin käyttötilien sekä säästötilien tarjoamat korot eivät tuota tällä hetkellä aiemmin mainittua vahvaa korolle korkoa reaktiota. Nykyhetken tilanteen vuoksi säästötilin sijaan jokin hieman tuottavampi sijoitusratkaisu voisikin olla paikallaan, myös mahdollisen inflaation viemän ostovoiman huomioiden. (Hagert & Jokinen 2018, 86–88.)

4 Tutkimusasetelma

4.1 Tutkimuksen ongelma ja tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyö pitää sisällään aina tutkimusongelman, jota pidetäänkin tutkimuksen olennaisempana asiakohtana. Tutkimusta palvelevan tutkimusongelman onnistunut

luominen parantaa huomattavasti tutkimuksen hyödyllisyydestä.

Tutkimusongelmaa ei pidetä turhaan opinnäytetyön kulminoitumispisteenä, sillä koko teoriapohjaisen tietoperustan hankinta, aineiston käsittely sekä analysointi on yhteydessä siihen. (Heikkilä 2014, 20–21.) Tämän kyseisen opinnäytetyön tutkimusongelmana on Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden varallisuuden hallinnan tämänhetkinen tilanne. Opiskelijoiden selviytyminen taloudellisesti opiskeluajastaan on paljon puhuttava aihe, jolloin koenkin, että tämän tutkimuksen avulla saadaan lisää tietoa tilanteesta Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa. Tutkimuksen pyrkimys ja tavoite onkin selvittää tilanne tutkimukseen valikoitujen koulutusyksiköiden opiskelijoihin liittyen.

Heikkilä kirjoittaa tilastollinen tutkimus kirjassaan, että vaikkakin tutkimusongelma olisi hartaasti pohdittu ja päätetty, tutkimusongelma on kuitenkin syytä hajottaa muutamiksi tutkimuskysymyksiksi, joihin pyritäänkin löytämään vastauksia tutkinnan toteutuksen edetessä (Heikkilä 2014, 21). Tutkimusongelmaan linkittyvät tutkimuskysymykset, joihin pyritään tutkimuksen toteutuksen myötä löytämään vastauksia ovat, missä määrin eri tekijät vaikuttavat opiskelijan kulutuskulttuuriin, kuinka paljon eri rahoituskeinoja hyödynnetään opiskeluaikana ja mikä osuus säästämisellä ja sijoittamisella on opiskelijan varallisuuden hallinnassa?

Ensimmäisellä tutkimuskysymyksellä viitataan siihen, että tarkoitus on hankkia tietoa siitä, että minkälainen on opiskelijoiden kulutuskulttuuri. Toisella tutkimuskysymyksellä haetaan vastauksia siihen, että mistä opiskelijat hankkivat tuloja ja varallisuutta, jonka avulla he selviävät taloudellisesti opiskeluajastaan. Näitä tulonlähteitä tai rahallisia avustuksen muotoja voivat olla esimerkiksi opintojen aikana työstä hankittu tulo, opintolaina vai sukulaisilta saatu rahallinen avustus. Viimeinen tutkimuskysymys käsittelee opiskelijoiden kykyä optimoida hankkimiaan varoja opiskeluidenkin aikana. Perinteisesti säästäminen ja sijoittaminen ovat osia tätä prosessia ja halutaankin selvittää opiskelijoiden osallisuus tämän kaltaiseen toimintaan.

4.2 Tutkimusote ja tutkimusmenetelmät

Tutkimuksen lähestymistavat jaetaan karkeasti laadulliseen eli kvalitatiiviseen sekä määrälliseen eli kvantitatiiviseen (Kananen 2015, 63.) Kvantitatiivisella lähestymistavalla pyritään hankkimaan yleistettävää tietoa jo ennestään luoduille teorioille. Määrällinen tutkimusote painottaakin tutkimuksen aiheeseen liittyvän teoreettisen viitekehyksen vankkaa tuntemusta, jotta pystytään luomaan mahdollisimman asiaankuuluvimmat tutkimuskysymykset. Kvantitatiivisen tutkimusotteen pääsääntöisenä aineistonkeruumuotona toimivat eri tavoin toteutetut kyselyt. Tutkimuksen kyselyyn muodostettujen kysymysten avulla pyritäänkin hankkimaan vastauksia olennaisimpiin kysymyksiin eli tutkimuskysymyksiin. (Kananen 2015, 73.) Tähän tutkimukseen onkin valittu tutkimusotteeksi määrällinen eli kvantitatiivinen. Tutkimuksen luoteen kannalta pidin kvantitatiivista parempana vaihtoehtona, sillä siihen linkittyvät tutkimusmenetelmät sekä analyysimenetelmät sopeutuvat tutkimuksen toteutukseeni paremmin viitaten valitsemaani aiheeseen. Koenkin, että tutkimuskyselyn avulla saan hankittua yleistettävämpää tietoa kuin kvantitatiivisen tutkimustavan muodossa, jolloin haastattelisin tiettyä määrää opiskelijoita. Opinnäytetyöni aihetta on tutkittu aiemminkin eri puolella Suomea ja siitä on ennestään muodostettu jo teorioita tutkijoiden ja opiskelijoiden omien tutkimusten ja opinnäytetöiden myötä.

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tavoitteena on saavuttaa mahdollisimman yleistettävää ja validia tietoa tutkittavasta aiheesta (Kananen 2008, 22.) Itse olen valinnut oman kohderyhmäni tämän ammattikorkeakoulun sisäisesti, sekä myös rajannut sen kolmen eri koulutusyksikön sekä aloitusvuosien kesken. Tutkimuseni kohderyhmään kuuluu liiketoiminta-, hyvinvointi- sekä teknologiayksiköiden opiskelijoita, sillä koen näiden koulutusalojen pitävän sisällään suuren määrän opiskelijoita Jyväskylän ammattikorkeakoulussa. Näiden kolmen koulutusyksikön sisältä olen valikoinut vielä eri koulutusalat, jotka osallistuvat tutkimukseen. Liiketoimintayksiköstä tutkimukseen osallistuu molemmat siihen kuuluvat tutkinto-ohjelmat eli liiketalouden ala sekä matkailu- ravitsemisala. Hyvinvointiyksiköstä tutkimukseen osallistuu sosiaali- ja terveystieteiden opiskelijat sekä teknologian yksiköstä tutkimukseen osallistuu ICT-alan sekä tekniikan alan opiskelijat. Tutkimuksen

kyselylomake lähetetään näiden aiemmin mainittujen alojen ja tutkinto-ohjelmien opiskelijoille, joiden aloitusvuosi on 2017 tai 2018. Tutkimuksen kohderyhmän rajaus koettiin tarpeelliseksi, jotta otoksesta ei muodostuisi liian laajaa ja hankalaa käsiteltäväksi. Tavoitteena on kuitenkin tavoitella mahdollisimman hyvää vastausprosenttia, joten näiden koulutusalojen valinta tuntui loogiselta. Tutkimuksen tavoitteena on saada yleishyödyllistä kuvaa siitä, kuinka opiskelijat hallitsevat heidän arjessaan käyttämiä varojaan ja mitkä eri muuttujat ovat sidoksissa heidän varojensa hallintaan.

Luonnollista on, että tutkimuksen hartaasti pohdittu tutkimusongelma ratkaistaan tutkimusmenetelmien avustuksella. Nämä jaetaan usein tiedonkeruumenetelmiin sekä analyysimenetelmiin. Tiedonkeruumenetelminä kvantitatiivisen tutkimuksen kohdalla toimivat kyselyt sekä tilastot. Analyysimenetelmiä on monia, mutta yleisimmin käytetään suoria jakaumia, ristiintaulukointia, korrelaatiota sekä regressioanalyysiä. Analyysimenetelmiä hyödynnetään erinäisten tilasto-ohjelmien avulla, jotka tarjoavat tarvittavan avun aineiston hallintaan. Näiden menetelmien avulla muodostuukin erilaisia luvuista syntyneitä jakaumia ja tunnuslukuja, joita tarkastelemalla hankitaan vastauksia tutkimuskysymyksiin. (Kananen 2014, 47–49.) Nykypäivänä kysely on mahdollista suorittaa myös Internetin avulla ja sitä hyödyntäen. Tämä uusi kanava on mahdollistanut sen, että verkkoon luotu kysely voidaan suunnitella monellakin eri metodilla. Esimerkillisiä vaihtoehtoja ovat sähköpostiin liitetty tiedosto tai erillisellä serverillä oleva kyselypohja, joka on jo ennalta luotu vastaajaa varten. (Kananen 2014, 16.)

Kvantitatiiviset tutkimukset pitävät sisällään aiheeseen kohdistuvan perusjoukon, jonka katsotaan olevan tutkimuksen kohde. Tutkija voi valita tutkimuksensa muodokseen kokonaistutkimuksen, jolloin hän tutkii koko määrittelemäänsä perusjoukkoa tai hän voi valita otantatutkimuksen, jossa hän tutkii perusjoukon osajoukkoa, jota kutsutaan otokseksi. (Heikkilä 2014, 12.) Olenkin päättänyt muodostaa tässä opinnäytetyössä otantatutkimuksen, jolloin olen valikoinut jo aiemmin mainittujen koulutusyksiköiden opiskelijat tutkinnan alle. Tällä tutkimusmenetelmällä toimitaankin usein opinnäytetöiden parissa ja aikarajallisista syistä kokonaistutkimuksen toteutus ei ole mahdollista.

Aineistonkeruumenetelmänä tässä tutkimuksessa toimii kyselylomake, joka jaetaan verkon välityksellä tutkimuksen otannalle. Tarkoituksena on luoda Webropol 3.0-ohjelman avulla kyselypohja, jonka linkki jaetaan sähköpostiviestin välityksellä valikoitujen koulutusyksiköiden opiskelijoille. Kysymykset muodostetaan hankittua teoreettista viitekehystä hyödyntäen sekä tarkastelemalla muita aiheesta jo aiemmin muodostettuja kysymyspatteristoja. Näiden kohdalla tarkastellaan myös, millaisia tiedon mittareita on muodostettu jo aiemmin tehdyissä tutkimuksissa varallisuuden hallinnasta opiskelijoiden keskuudessa. Näillä menetelmin muodostetun verkkokyselyn avulla hankittu data käsitellään Webropol 3.0 -ohjelman analyysityökaluja sekä tiedonkäsittelyohjelma Exceliä hyödyntäen. Mainittuja sovelluksia hyödyntäen muodostetaan frekvenssijakaumia sekä ristiintaulukointeja.

4.3 Luotettavuuden varmistaminen

Luotettavuus on jaettavissa kahteen eri pääkäsitteeseen, reliabiliteettiin ja validiteettiin. Reliabiliteetin tarkoitus on, että mikäli tutkimus toistettaisiin, saataisiin samanlaiset lopputulokset kuin mitä ensimmäisellä kerralla. Validiteetilla käsite merkitsee taas sitä, että tutkitaan oikeita asioita. (Kananen 2014, 343.) Luotettavuuden varmistamisen kannalta on syytä pyrkiä luomaan tutkimus, joka on toistettavissa myös myöhemmin. Käsitellessä tutkimustietoa on syytä olla tarkka sekä kriittinen tuloksia tarkastellessa ja havaintoja muodostaessa. Tavoiteltaessa luotettavia tutkimustuloksia on tutkijan varmistettava, että otosjoukko on mahdollisimman laaja osa itse perusjoukkoa. (Heikkilä 2014, 28.) Tutkimuksen luotettavuuden varmistamisen kannalta on tärkeää käyttää valideita mittareita, jotta siinä suoritettavat mittaukset olisivat mahdollisimman oikeita. Tutkimuksessa muodostetun kyselyn kysymykset ovat oltava tutkimusongelman kannalta oikeisiin asioihin pohjautuvia. Perusjoukon pätevyys sekä kyselystä muodostunut mahdollisimman korkea vastausprosentti takaavat validimman tutkimuksen. (Heikkilä 2014, 27.) Kvantitatiivisten tutkimuksen kannalta tärkeimmäksi luotettavuudentasoksi sanotaan ulkoista validiteettia, toiselta nimeltään yleistettävyyttä. Tällä tarkoitetaan, että kvantitatiivissa tutkimuksissa tavoitellaan tuloksia, joita voidaan yleistää koko otannan populaatioon ja ulkoinen validiteetti on tämä luotettavuuden mittari. (Kananen 2014, 347.)

Luotettavuus pyritään varmistamaan ”Varallisuuden hallinta Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden keskuudessa”- opinnäytetyön kohdalla monellakin eri tapaa. Tutkimuksen pätevyyden eli validiteetti on pyritty varmistamaan poimimalla opinnäytetyön aiheen ja sen tutkimusongelman kannalta olennaisia käsitteitä, jotka tullaan avaamaan teoreettisessa viitekehysessä. Tutkimuskysymykset tullaan muodostamaan teoreettisen viitekehysen pohjalta sekä myös hakemalla inspiraatiota muista aiheesta muodostetuista kyselytutkimuksista. Aikakustannus- sekä tietorajallisuustasuyistä populaatiota on rajattu, jolloin muodostetaan otanta, joka sisältää kolme eri koulutusyksikköä Jyväskylän ammattikorkeakoulusta. Otanta tulee sisältämään useamman kuin yhden koulutusyksikön opiskelijoita, jotta tieto olisi yleistettävämpää. Opiskelijan koulutusyksikön valinnalla ei ole tutkimuksen ongelman kannalta merkitystä, sillä tarkoituksena on tutkia Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoita yleisesti.

Valikoitujen koulutusyksiköiden opiskelijat tullaan tavoittamaan sähköpostitse ja heille annetaan noin yksi ja puoli viikkoa aikaa vastata kyselyyn, jotta vastauksia kertyisi mahdollisimman paljon. Mikäli paljon vastauksia näistä kolmesta koulutusyksiköstä saataisi, ulkoinen validiteetti tulee olemaan suhteellisen korkea, sillä näissä koulutusyksiköissä on paljon opiskelijoita koulussamme. Validiteetti pyritään varmistamaan valitsemaan oikeat mittarit osaksi kyselytutkimusta, tarkastelemalla muita aikaisemmin tehtyjä samankaltaisia tutkimuksia. Aikaisempien tutkimuksien silmäily antaa laajemman perspektiivin aiheeseen sekä voi tuoda lisää inspiraatiota. Muodostamalla vahvan validiteetin voidaan myös reliabiliteetti taata.

4.4 Aikaisempia tutkimuksia

Markkinatutkimusyritys Q-Tutkimus toteutti kyselytutkimuksen ”Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja rahankäyttö”. Kysely toteutettiin internet-kyselynä ja vastaajia he saivat 1 042 huomioiden, että kysymyskohtaisesti vastausprosentti saattoi kokea vaihtelua. Vastaajista suuri enemmistö oli naisia (86 %) ja 18-23-vuotiaita opiskelijoita kyselyyn vastanneista oli niukasti yli puolet vastaajista (52 %). (Kirjavainen 2018, 20.) Kyselyssä tutkittiin opiskelijoiden saamia tuloja sekä menoja opiskeluaikana. Vajaa puolet heistä työskentelee lukuvuoden

aikana opintojen ohessa (47 %) ja työssäkäyvien mediaanitienestiksi laskettiin 500€ kuukaudessa. Yli puolet (56 %) opiskelijoista on ottanut lainaa ja heidän kesken laskettu nostettujen lainojen mediaani oli 6 200€. Suurin osa (61 %) vastanneista opiskelijoista saa muuten tuloja vanhemmiltaan tai sukulaisiltaan. (Kirjavainen 2018, 4-7.)

Keskiarvoltaan opiskelijat vastasivat olevansa tyytyväisiä omaan taloudelliseen tilanteeseensa 1-5-tyytyväisyysasteikolla, joista keskiarvoinen lukema oli 3. Kuukausittaiseksi rahankäyttökapasiteetiksi muodostui mediaanina kyselytutkimuksessa 800€. Enemmistö kyselyyn vastanneista opiskelijoista ei kykene laittamaan rahojansa säästöön opiskeluaikanaan (63 %). Yleistä rahankäyttöä ei koeta enemmistön puolesta ongelmaksi (61 %). (Kirjavainen 2018, 10-13.)

Kyselylomakkeessa opiskelijoilta tiedusteltiin myös tyytyväisyyttä Kansaneläkelaitoksen opintotukijärjestelmää kohtaan. Enemmistö ei ollut tyytyväinen saamiinsa tukiin, opintorahoihin, asetettuun tulorajaan, opintolainapainotteisuuteen järjestelmässä, asumislisän muodostumiseen liittyviin seikkoihin tai tukikuukausien määrään (68 %). Opiskelijat saivat myös kyselyn ohessa antaa palautetta liittyen haasteisiin koskien opiskelijan rahantuloa ja rahankäyttöä. Rahantuloon liittyvät haasteet koskivat ajanriittämättömyyttä opiskeluun sekä työntekoon samanaikaisesti, työntekoon liittyviin tulorajoihin, kelan tukien määrällisesti alhaiseen tasoon ja lainapainotteiseen järjestelmän tuomaa stressiä ja painetta. Rahankäytössä haasteet liittyivät kaikki pääsääntöisesti tarkkaan rahan hallinnointiin sen niukkuuden vuoksi ja sitä myötä sen tuomaan stressiin ja paineisiin. (Kirjavainen 2018, 15-18.)

5 Tutkimuksen toteuttaminen ja tulokset

5.1 Toteutus

Opinnäytetyön tekeminen aloitettiin perehtymällä ja pohtimalla eri teemoja, joita liittyy käsitteeseen varallisuuden hallinta. Käsitettä tarkasteltaessa huomattiin, että varallisuuden hallintaan liittyy monia eri teemoja, joista pyrittiin kokomaan

teoreettinen viitekehys. Näistä käsitteistä muodostuneita määritelmiä pyrittiin hyödyntämään kyselylomakkeen rakentamisessa, joka luotiin Webropol 3.0 -ohjelmassa. Kyselylomakkeen rakentamisessa hyödynnettiin aikaisempien aiheeseen pohjautuneiden kyselyiden rakennetta ja mittareita, jotta kyselystä saataisiin muodostettua mahdollisimman käytännöllinen ja luotettava tutkimusmenetelmä. Kyselylomakkeeseen muodostetut kysymykset pyrittiin jakamaan eri teemoihin, joista muodostuisi kyselyn sisäisiä teemoja.

Kyselylomakkeen teemat olivat yhteydessä opinnäytetyön teoreettiseen viitekehykseen sekä tutkimuksesta muodostuneisiin tutkimuskysymyksiin. Tutkimuskysymykset linkittyivät käsiteltyyn teoreettiseen aineistoon siten, että teoreettinen viitekehys käsitteli ensiksi varallisuuden hallintaan liittyviä psykologisia tekijöitä, kuten tunteiden ja mielialojen valtaa esimerkiksi kulutuspäätöksissä. Kyselyn kaksi ensimmäistä kysymystä oli ammennettu suoraan psykologisten tekijöiden teoriakappaleesta. Toisekseen kuluttamiseen perehdyttiin täysin oman kappaleen turvin, jossa määriteltiin kulutuspäätöksiin liittyvät tekijät ja avattiin jo aiemmin tutkittua opiskelijoiden kulutuskulttuuria. Nämä tiedot olivat myös yhteydessä kyselylomakkeen, kuluttamiseen liittyviin kysymyksiin. Opiskelijoiden mahdollisesti käytössä olevia rahoituskeinoja käsiteltiin seuraavaksi myös siihen liittyvät velkaantumiskäsitteen yhteydessä. Näiden asioiden esille tuonti oli tarpeellista toiseen tutkimuskysymykseen viitaten, joka pohti eri rahoituskeinojen hyödynnettävyyttä opiskelijoiden keskuudessa. Kyselylomake sisältää oman osionsa kysymyksille, jotka käsittelevät rahoituskeinojen määrällistä hyödyntämistä. Viimeiselle tutkimuskysymykselle – ”Mikä osuus säästämällä ja sijoittamisella on opiskelijoiden varallisuuden hallinnassa?”, varattiin oma osio teoreettisessa viitekehyksessä, jossa nämä molemmat käsitteet avattiin. Aikaisempien tutkimuksien muodossa sijoittamisesta ja säästämisestä saatiin hieman tietoa, joka käsitteli näiden käsitteiden hyödynnettävyyttä opiskelijoiden keskuudessa. Kyselylomake piti sisällään näistäkin aiheista oman osionsa, jossa kysymysten avulla pyrittiin hankkimaan vastaus tutkimuskysymykseen. Kyselylomakkeen viimeinen osa käsitteli yleisluonteisia kysymyksiä liittyen opiskelijan talouden hallintaan.

Kyselylomakkeen teemat ja sen kulku pyrittiin muodostamaan loogisesti niin, että aiheet ja kysymykset seurasivat toisiaan teoreettisen viitekehyksen mukaisessa

järjestyksessä. Kyselylomakkeen eri teemat jaoteltiin lomakkeen käytännöllisyyden sekä vastaajan kannalta mielekkäästi eri sivuille sivunvaihtoa käyttäen, jotta vastaaminen sujuisi helpommin ja kätevämmiin. Kyselylomakkeen yläreunaan sijoitettiin myös kyselysivujen määrä, jotta vastaaja pystyi seuraamaan montako sivua, kyselyä olisi vielä jäljellä.

Kyselylomake piti sisällään yhteensä 27 kysymystä, jotka jaoteltiin eri teemoihin liittyen kysymyksen luonteeseen sekä sen tarkoitukseen. Tutkimuskyselyn ensimmäinen sivu piti sisällään saatekirjeen, joka tiedotti vielä opiskelijoille kyselylomakkeen luonteen ja tarkoituksen. Ensimmäisillä kysymyksillä pyrittiin kartoittamaan vastaajien taustatietoja kysymällä heidän sukupuolensa, ikää, koulutusyksikköä, elämäntilannetta, asumismuotoa sekä -tilannetta. Nämä taustekijät selvittämällä pystytään lokeroimaan vastaajia eri ryhmiin, jonka avulla voitiin selvittää, keitä opiskelijoita vastasi kyselyyn ja minkälaisessa tilanteessa he ovat, kun tarkastellaan heidän varallisuuden hallintaansa. Kyselylomakkeen ensimmäinen pääteema koski kuluttamista, jossa kysymykset koskivat kuluttamiseen liittyviä psykologisia tekijöitä sekä kulutus päätöksiä. Koettiin näiden selvittämisen olevan tarpeellista, jotta voidaan tarkastella opiskelijoiden päätöksien tekoa sekä psykologisten tekijöiden osuutta aiheeseen, kun he kuluttavat omia varojensa. Seuraava teema käsitteli opiskelijoiden rahoituskeinoja opiskeluaikalleen. Tämän teeman sisällä pyrittiin selvittämään, mistä muodostuu opiskelijoiden opiskeluaikainen varallisuus, jota he hyödyntävät arkielämässään tai muissa hankinnoissaan. Tämän myötä siirryttiin selvittämään opiskelijoiden sijoitus- sekä säästämissuhteita sekä -tapoja. Teema liittyy varojen hallintaan vahvasti, kuten teoreettisessa viitekehityksessä annetaankin ymmärtää. Lopuksi kartoitettiin opiskelijoiden omaan talouteen liittyviä seikkoja ja sen hallintaa yleisesti. Kokonaisvaltainen kyselylomake on katsottavissa myös tämän opinnäytetyö raportin liiteosiossa liitteessä 2.

Tutkimuksen kohdejoukko pyrittiin kasaamaan muutamista eri koulutusyksiköistä, jotta tietoa saataisiin kerättyä useammalta perusjoukkoon linkittyvältä osajoukolta. Näistä muodostuikin otanta, johon sisällytettiin yhteensä 595 opiskelijaa valituista koulutusyksiköistä. Tutkimuskyselyn luomisen jälkeen se lähetettiin saatuihin opiskelijoiden sähköpostiosoitteisiin Outlook-ohjelma avulla. Sähköpostiviesti

luotiin saatekirje, joka piti sisällään pienen informaation työn tarkoituksesta, sisällöstä, tutkimuskyselyn suorittamiseen menevästä ajasta, siihen liittyvästä arvonnasta sekä tutkimuskyselylinkin. Tutkimuskysely oli avoinna 18.3.2020–31.3.2020 välisen ajan, jolloin kerättiin vastauksia opiskelijoilta. Tutkimuskyselyn ollessa avoinna lähetettiin ajanjakson puolivälissä opiskelijoille sähköpostitse Outlook-ohjelman avulla muistutusviesti, jolla tavoitettaisiin vielä opiskelijoita, jotka eivät kyselyyn olleet tähän mennessä vielä vastanneet. Koko saatekirje on luettavissa liiteosiossa liitteenä 1.

5.2 Tutkimuksen taustatiedot

Tutkimuskysely lähetettiin 595 opiskelijalle ja heistä tutkimukseen vastasi 144 opiskelijaa. Harmillisesti kyselyn avasi jopa 231 opiskelijaa, mutta kaikki heistä eivät vieneet kyselyä loppuun asti. Näin ollen vastausprosentiksi muodostui 24,4 prosenttia. Tässä luvussa tullaan käsittelemään tutkimustulokset ja aiheita tarkastellaan teema kerrallaan. Ensin tarkastellaan kyselyyn saadut taustatiedot opiskelijoista ja tämän myötä edetään kohti eri teemoja. Teemat tulevat olemaan kuluttaminen, rahoituskeinot opiskeluajalle sekä oma talous.

Ensimmäisenä vastaajien taustatiedoista kysyttiin heidän sukupuoltaan ja vastaukset jakoutuivat niin, että naisia vastaajista oli 68,7 prosenttia (n=99) ja miehiä vastaajista oli 31,2 prosenttia (n=45). Vastanneiden opiskelijoiden ikäjakauma muodostui siten, että yli puolet (55 %) vastaajista oli 22–25-vuotiaita. Muut ikäluokat jakoutuivat hyvin tasaisesti keskenään kyselyssä (ks. taulukko 1).

Taulukko 1. Vastaajien ikäjakauma

	N	%
18-21	19	13
22-25	79	55
26-29	21	15
30 tai enemmän	25	17
Yhteensä	144	100

Tutkimuskyselyyn osallistui kolmen eri koulutusyksikön opiskelijoita ja vastaajat jakautuivat koulutusyksiköittäin niin, että eniten vastaajia löytyi liiketoiminnanyksiköstä (39 %) ja tämän jälkeen hyvinvointiyksiköstä (35%). Vähiten vastaajia löytyi teknologiayksiköstä (26 %). Kyselyssä kartoitin myös tutkinnon aloitusvuoden, joka jakautui varsin tasaisesti, sillä 74 opiskelijaa (51 %) vastanneista oli aloittanut opintonsa vuonna 2017 ja 70 opiskelijaa (49 %) vastanneista oli aloittanut opintonsa vuonna 2018. Kyselyssä tiedusteltiin myös opiskelijoiden elämäntilannetta liittyen opiskeluun ja työntekoon. Opiskelijoista päätoimisia opiskelijoita oli 100 (69 %) ja heistä 44 (31 %) käyvät opintojensa ohella myös töissä aktiivisesti.

Taustatietojen kartoitukseen tässä kyselyssä kuului myös opiskelijoiden asumismuodon kysyminen (ks. taulukko 2). Suurin osa opiskelijoista asuvat perinteiseen tapaan vuokralla (58%) vapailta markkinoilta hankitussa asunnossa ja tämän jälkeen seuraava asumismuoto jakautui tasaisesti opiskelija-asunnon (19%) ja omistusasunnon (19 %) kesken. Vain kaksi vastanneista asuu vanhempiensa luona (1 %) ja muun asumismuodon vastausvaihtoehdon valinneita esiintyi 3 kappaletta (2 %). Tämän vaihtoehdon valinneista yksi kertoi asuvansa vanhempien omistamassa asunnossa vuokralla, toinen puolisonsa omistusasunnossa sekä kolmas asumisoikeusasunnossa.

Taulukko 2. Asumismuoto

	N	%
Opiskelija-asunto	28	19
Omistusasunto	28	19
Muu vuokra-asunto	83	58
Vanhempien luona	2	1
Muu, mikä?	3	2
Yhteensä	144	100

Taustatiedoista viimeisimpänä käsiteltiin opiskelijoiden asumistilannetta (ks. taulukko 3). Vastaukset opiskelijoiden kesken jakautuivat niin, että lähes puolet vastaajista asuu yksin (46 %). Seuraavaksi eniten vastanneista asuu kumppaninsa kanssa yhdessä ja jakaa tällöin mahdollisesti asumiskuluja (33 %), kuten myös

kämppiksen kanssa asuvat (10 %). Vanhempiansa luona asuvia oli samat kaksi vastaajaa (1 %), joka ilmeni jo asumismuoto kysymyksessä. Muita asumistilanteita oli perheen kesken, joka muodostui kumppanin lisäksi myös lapsista, lastensa kanssa, soluasunnossa tai yksin, mutta etäpäivinä muulla paikkakunnalla.

Taulukko 3. Asumistilanne

	N	%
Yksin	66	46
Kumppanin kanssa	47	33
Kämppiksen kanssa	14	10
Vanhempien luona	2	1
Muu, mikä?	15	10
Yhteensä	144	100

5.3 Opiskelijoiden kulutuskulttuuri

Ensimmäinen pääteema taustatietojen kartoituksen jälkeen oli selvittää opiskelijoiden varojensa käyttötottumuksia sekä niihin liittyviä seikkoja. Tässä opinnäytetyössä käsitellään myös psykologisia tekijöitä liittyen varojen hallintaa sekä niiden käyttöön (ks. taulukko 4). Opiskelijoilta päätettiin kysyä, kuinka usein he ostavat hetken mielijohteesta.

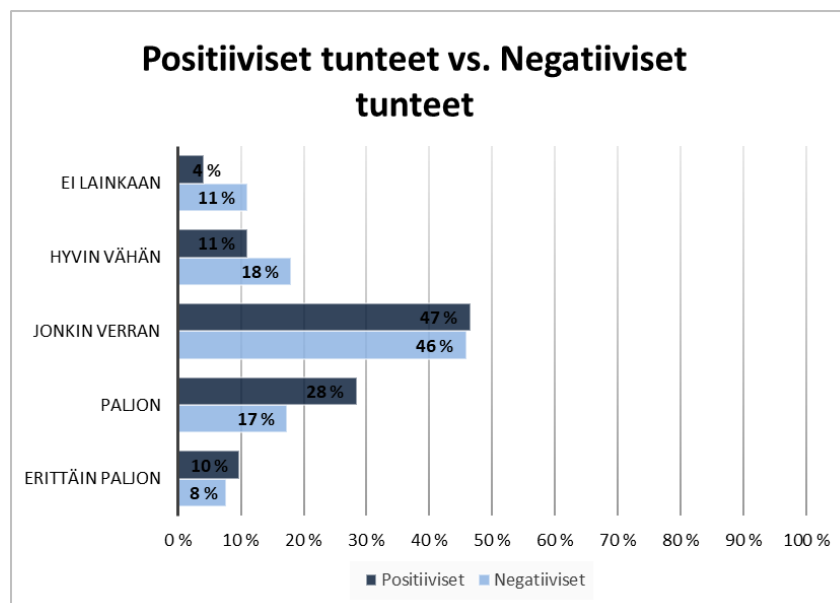
Taulukko 4. Hetken mielijohteesta ostamisen yleisyys

	N	%
Joka toinen kuukausi	22	15
Kerran kuukaudessa	43	30
Kerran viikossa	47	33
Kerran vuodessa tai harvemmin	8	6
Useamman kerran viikossa	24	17
Yhteensä	144	100

Ensimmäinen kuluttamisen aihepiiriin liittyvä kysymys käsittelee hetken mielijohteesta ostamista. Opiskelijoilta kysyttiin, että kuinka usein he ostavat hetken mielijohteesta ja kyselyn tulokset osoittivat, että suurin osa ostaa hetken

mielijohteesta kerran viikossa (33 %). Seuraavaksi eniten mielijohteesta ostetaan kerran kuukaudessa (30 %). Osalla opiskelijoista on tapana ostaa jopa useamman kerran viikossa hetken mielijohteesta (17 %), mutta melkein yhtä moni käyttää ostopäätöksissään enemmän harkintaa ja ostaa hetken mielijohteesta vain joka toinen kuukausi (15 %). Suurin osa opiskelijoista ostaa useamman kerran vuodessa hetken mielijohteesta, sillä kerran vuodessa tai harvemmin mielijohteesta hankintoja tekee hyvin harva (6%).

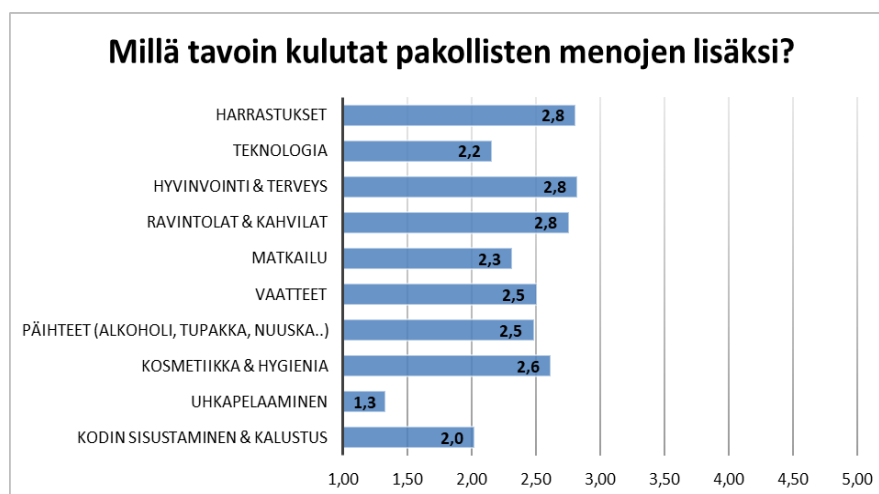
Kulutus päätöksen psykologisiin tekijöihin kuuluu myös tunteet, joita teoreettisessa viitekehyksessä myös käsiteltiin. Opiskelijoilta kysyttiinkin, että kuinka paljon heidän ostohetkensä ostopäätökseen vaikuttaa negatiiviset tunteet tai positiiviset tunteet. Näistä kahdesta kysymyksestä luotiin vertaileva kuvio (ks. kuvio 2), jolla pystytään havainnoimaan näiden kahden tunteen keskinäistä suhdetta. Vastajat saivat valita molempien kysymyksien kohdalla heidän ostohetken tunteensa vaikutusta kuvaavan määritelmän ostopäätöstä tehtäessä.

Kuvio 2. Negatiivisten vs. positiivisten tunteiden vaikutus ostohetkellä ostopäätökseen

Kyselyssä kävi ilmi, että positiivisilla sekä negatiivisilla tunteilla on merkitystä ostopäätöstä tehdessä ostohetkellä. Vastajia, jotka valitsivat positiivisilla tunteillaan olevan joko ei lainkaan merkitystä tai hyvin vähän kerääntyi pienempi määrä kuin

vastaajia, jotka kokivat negatiivisten tunteiden kohdalla vaikutuksen olevan olematon tai hyvin vähäinen. Eniten vastaajat olivat positiivisten (47 %) sekä negatiivisten (46 %) tunteiden kohdalla sitä mieltä, että ne vaikuttavat ostopäätökseen ostohetkellä jonkin verran. Kyselyn tulosten perusteella vastaajien keskuudessa positiivisilla tunteilla on suhteessa negatiivisiin tunteisiin suurempi vaikutus ostopäätöstä tehtäessä ostohetkellä. Verrannollisesti vastaajien kesken tarkastellessa määritelmien ääripäiden suhdetta toisiinsa, positiiviset tunteet koettiin vaikuttavammaksi tunteeksi kyseisellä hetkellä, kuin negatiiviset tunteet. Suurin osa kuitenkin piti positiivisten ja negatiivisten tunteiden vaikutusta kyseisellä hetkellä jokseenkin samantasoisena. Kyselyssä otettiin esille myös kysymys, jolla haettiin tietoa, mihin palveluihin tai tuotteisiin vastaajat varansa kuluttavat pois lukien pakolliset menot, kuten esimerkiksi vuokra, ruoka tai sähkö (ks. kuvio 3).

1 = en lainkaan, 2 = hyvin vähän, 3 = jonkin verran, 4 = paljon, 5 = erittäin paljon

Kuvio 3. Pakollisten menojen jälkeiset kulutusvaihtoehdot

Keskimäärin eniten pakollisten menojen jälkeen vastaajat kuluttavat varojansa erinäisiin harrastuksiin, omaan hyvinvointiinsa ja terveyteensä sekä ravintoloihin ja kahviloihin, joihin opiskelijat kuluttavat rahojaan jonkin verran. Hyvin tasaisin keskiarvoin jaottui seuraavaksi suurimmat kulutuksen kohteet, kuten kosmetiikka ja hygienia, vaatteet sekä päihteet. Vastaajille ei ole tyypillistä harrastaa uhkapelaamista, johon he varoja kuluttavat huomattavasti vähiten, eivät lähes lainkaan. Huomioon otettavaa on, että mihinkään kyseisistä tuotteista tai palveluista

rahaa ei kuluteta kokonaiskuvassa paljoa, vaikkakin yksilökohtaisesti eroja varmasti löytyy. Ihmisten ostokäyttäytymisessä useimmiten ovat läsnä erilaiset kriteerit, joilla on vaikutusta heidän ostopäätöksiinsä. Vastaajilta kysyttiin, että millä tavoin eri tekijät vaikuttavat heidän kulutuspäätöksiinsä (ks. kuvio 4).

Kuvio 4. Eri tekijöiden vaikutus opiskelijan kulutuspäätöksiin

Eri henkilöillä on erilaisia näkemyksiä siitä, mihin he kiinnittävät huomiota kuluttaessaan varojaan ja valitessaan monien eri palveluiden ja tuotteiden joukosta juuri omansa. Vastaajien kulutuspäätöksiin suurin vaikuttava tekijä keskimäärin oli heidän oma taloudellinen tilanteensa sekä tuotteen tai palvelun hinta. Näiden tekijöiden koettiin vaikuttavan paljon kulutuspäätöksiin. Tuotteen tai palvelun laatu ja sen hankkimisen helppous olivat seuraavat tekijät, joiden koettiin keskimäärin vaikuttavan jonkin verran tai jopa paljon vastaajien ostopäätöksiin. Keskimäärin vähiten vastaajien kulutuspäätöksiin vaikuttivat läheisten mielipiteet tai huomattu mainonta, joidenka koettiin vaikuttavan hyvin vähän tai jonkin verran.

5.4 Rahoituskeinot opiskelujalle

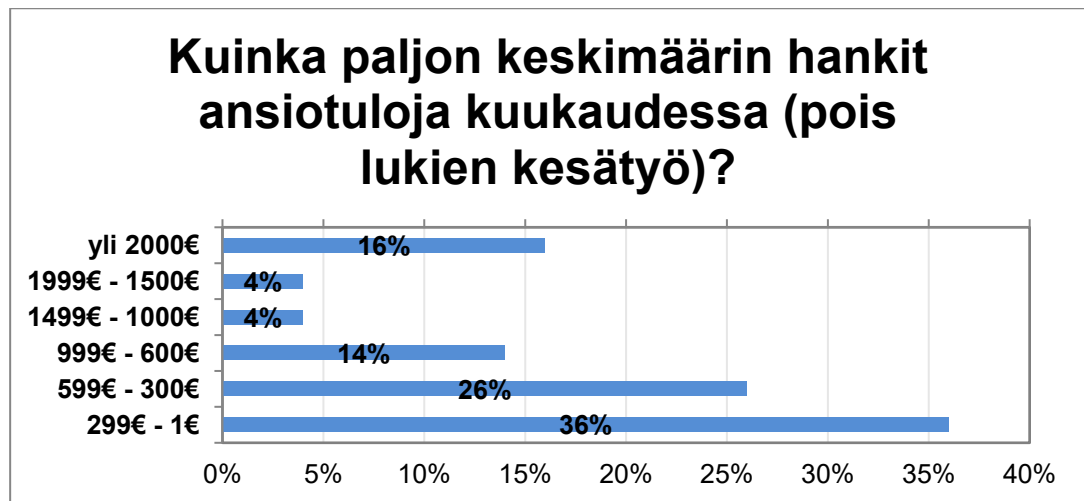
Taustatekijän ja pääkysymyksen ristiintaulukoinnin avulla saadaan yksityiskohtaisempaa tietoa vastaajien työssäkäynnistä opiskeluiden ohella (ks. taulukko 5). Ristitaulukko pitää sisällään opiskelijoiden iän, joka yhdistettiin ”Käytkö töissä opiskeluiden ohella?”-kysymykseen.

Taulukko 5. Iän vaikutus töissä käymiseen opiskeluiden ohella

	18 - 21v N=19 %	22 - 25v N=79 %	26 - 29v N=21 %	30 tai enem. N=25 %
5 työvuorota viikossa tai enemmän	5	4	14	36
3-4 työvuorota viikossa	0	9	10	8
1-2 työvuorota viikossa	32	32	14	20
Kesätoissa	42	41	52	12
En lainkaan	21	15	10	24
Yhteensä	100	100	100	100

Taulukosta on havaittavissa, että nuoremmat ikäluokat tekevät vähemmän työvuoroja opiskeluiden ohessa kuin vanhemmat ikäluokat. Nuoremmille opiskelijoille (18-29-vuotiaille) yleisin työsuhteen suoritustapa vaikuttaa olevan kesällä töiden tekeminen. Jokaisesta ikäluokasta on myös havaittavissa, että vastaajista löytyy myös henkilöitä, jotka keskittyvät opiskeluaikanaan täysin opiskeluun. 30-vuotta tai enemmän täyttäneiden keskuudesta löytyi myös paljon äitejä, joten tulkittavissa on, että heidän aikansa opiskeluiden ohessa menee myös lastenhoitamiseen. Kokonaiskuvaa katsoessa on kuitenkin selvää, että suuri osa opiskelijoista rahoittaa opiskeluaikaansa myös ansiotulojen muodossa.

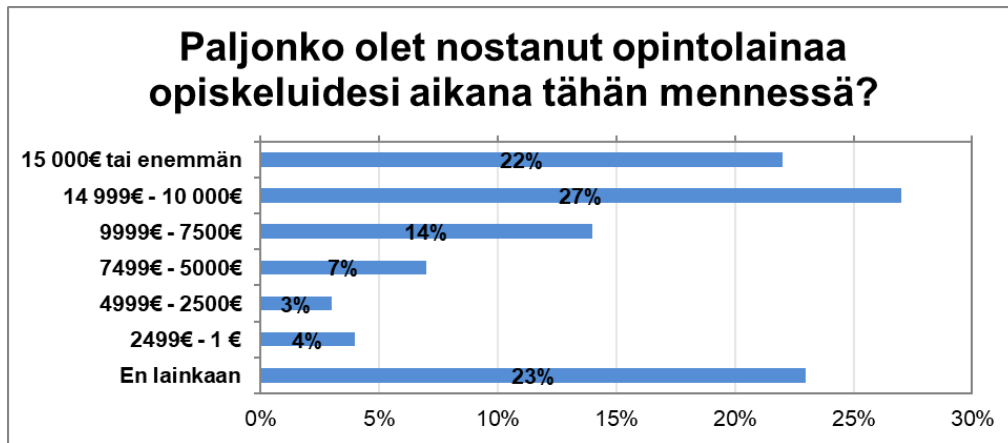
Johdannollisena kysymyksenä opiskeluiden ohella töitä tekeviltä (pois lukien kesätyöntekijät) kysyttiin heidän hankkimistaan ansiotuloista per kuukausi (ks. kuvio 5). Kysymyksestä on huomiolle otettavaa se, että sen luotettavuus kärsii hieman, sillä ei ole täysin varmaa, onko vastaaja ymmärtänyt kysymyksen väärin. Etuudet eli esimerkiksi opintotuki kuuluu ansiotulojen piiriin, jota ei kysymyksen esityksessä huomioitu.

Kuvio 5. Ansiotulojen määrä kuukausitasolla pois lukien kesätyöntekijät

Ansiotuloja opintojen ohessa (pois lukien kesätyöt) vastaajista hankkii 77 henkilöä (53 %). Useimmat töitä tekevät hankkivat joko yli 2 000 euroa kuukaudessa tai alle 1 000 euroa kuukaudessa. Huomioitavaa on, että isommalla palkalla töitä tekevät opiskelijat jäävät pois opintotukeen oikeutettavien joukosta suurempien vuositulojen myötä. Oletettavaa on, että suurempi tuloisten piiriin kuuluvat iäkkäämmät opiskelijat, joiden aikaisempien tutkintojensa tai työkokemuksensa myötä ovat oikeutettuja suurempiin tienestehin. Yli puolella opiskelijoista ei kuitenkaan löydy opintojen ohessa välttämättä tarpeeksi aikaa tienata töitä tekemällä, jolloin ansiotulojen hankkiminen saattaa olla vain yksi monesta rahoituskeinosta opiskeluaikana.

Seuraavana rahoituskeinona käsittelyyn tuli opintolaina ja sen nostaminen. Ensimmäiseen opintolainaan liittyvään kysymykseen saatiinkin vastauksia siitä, kuinka paljon opiskelijat ovat tähän mennessä opintolainaa nostaneet opiskeluidensa aikana (ks. kuvio 6).

Kuvio 6. Opiskelijan nostetun opintolainan määrä opiskeluiden aikana

Opintolainaa nostaneita vastaajajoukosta löytyi yhteensä 111, joka tarkoitti 77 prosenttia koko vastaajajoukosta. Opintolainaa hyödynnetään varsin aktiivisesti vastaajien keskuudessa ja reilusti yli puolet vastaajista (63 %) on nostanut opintolainaa enemmän kuin 7 500€ jo opintojensa aikana. Lähes neljäsosa (22 %) on nostanut opintolainaa 15 000 euroa tai enemmän. Nostettua opintolainaa on opiskelijoiden keskuudessa voinut jo nostaa suuria määriä, sillä opiskelijat ovat joko 2. vuoden tai 3. vuoden opiskelijoita. Vastaajien joukosta löytyy myös maltillisemmin opintolainaa nostaneita ja myös opiskelijoita, jotka eivät ole lainkaan nostaneet opintolainansa tähän mennessä. Lähes neljäsosa (23 %) vastaajista on ainakin tähän mennessä päättänyt olla nostamatta opintolainaa.

Opintolainan nostamiseen liittyi myös kyselyn seuraava kysymys, jonka avulla pyrittiin selvittämään syitä, jotka opiskelijat kokivat vastanneen eniten heidän nostopäätöksensä. Nostomäärien lisäksi onkin hyvä selvittää, mitkä syyt ajavat opiskelijoita nostamaan opintolainaa (ks. kuvio 7). Kysymyksen vastaustapa oli monivalintainen, jota ei kysymyksen asettelussa otettu huomioon. Tällöin on syytä olettaa, että jotkut vastaajista eivät ymmärtäneet, että vastaustapa oli monivalintainen. Kysymyksen luotettavuus kärsii silloin hieman, mutta pääpiirteittäin voidaan arvioida, mistä syistä opiskelijat ovat nostaneet opintolainaa?

Kuvio 7. Opintolainan noston syyt

Ensimmäinen vastausvaihtoehto ”opintojen aikaisen toimeentulon rahoitus” oli vastaajien suurin syy nostaa opintolainaa, sillä kolme neljästä vastaajasta (76 %) valitsit tämän vaihtoehdon. Opintolainaa ei nosteta kyselyn perusteella erityisesti matkustelua tai juhlimista varten. Osa opiskelijoista on päättänyt nostaa opintolainarahaa, jotta he voisivat laittaa sen säästöön tai sijoittaa rahan ja hyötyä mahdollisesti korkoa korolle ilmiöstä. Johdattelevana kysymyksenä työnteosta hankitun ansiotulon ja opintolainan lisäksi vastaajilta kysyttiin heidän mahdollisista muista rahoituskeinoistaan opiskelu ajalleen (ks. kuvio 8).

Kuvio 8. Muiden rahoituskeinojen käyttö opintojen aikana

Kyseessä oli monivalintainen kysymys, jolloin vastaaja pystyi valitsemaan useamman vastausvaihtoehdon, aikaisemmin mainitsemattomien rahoituskeinojen joukosta. Kolmen ensimmäisen, ehkä monissa tapauksissa viimeisten oljenkorsien rahoitusvaihtoehtoihin oli turvautunut minimaalinen osa vastaajista. Sen sijaan eniten hyödynnetyksi rahoituskeinoksi opintojen ajalle nousi aikaisemmat säästöt, johon oli turvautunut yli puolet vastaajista (59 %). Moni opiskelijoista saa tukea taloudellisesti myös perheeltä, sillä jopa 42 prosenttia ilmoitti saavansa avustuksia vanhemmiltaan. Sijoittamisen kautta monikaan ei hanki taloudellista hyötyä opiskeluiden aikana, sillä vain 15 prosenttia vastaajista piti tätä rahoituskeinona opiskeluajalleen. Mainittujen rahoituskeinojen lisäksi esiin nousi Kelan tarjoamat etuudet opiskelijoille, kuten asumistuki ja opintotuki. Vastaajista löytyi myös aikuiskoulutustuen piiriin kuuluvia sekä kuntoutusrahaa saavia. Muutama sai tukea taloudellisesti kumppaniltaan ja joukosta löytyi myös ansiosidonnaista päivärahaa saava vastaaja. Muita rahoituskeinoja näiden lisäksi olivat kerran mainitut: ”Twitch-tili”, eläke, oma yritys, Erasmustuki ulkomailla sekä ansiopäiväraha omaehtoiseen opiskeluun.

5.5 Säästäminen ja sijoittaminen

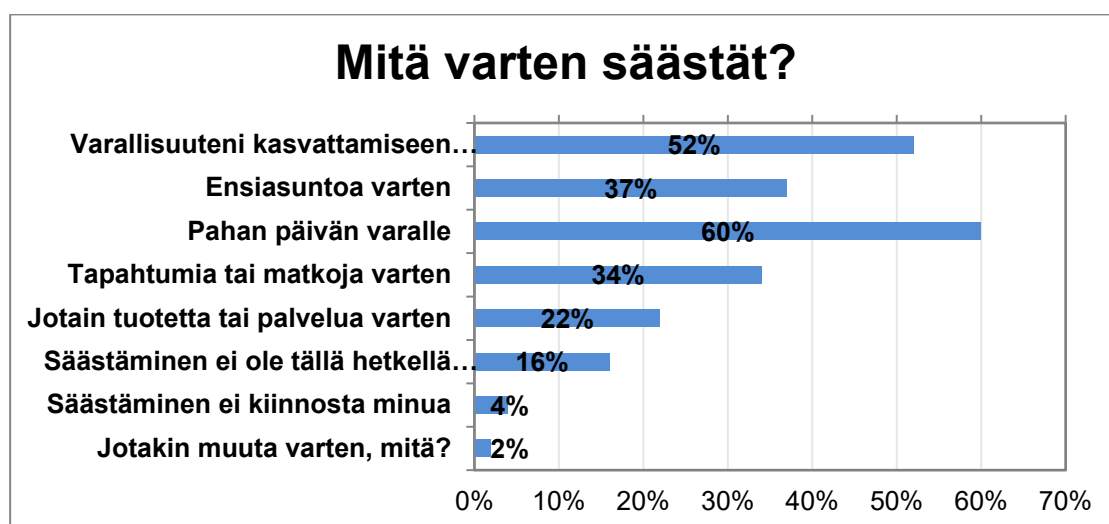
Kyselyn seuraavassa osiossa kysyttiinkin vastaajilta kysymyksiä näihin kahteen aiheeseen liittyen. Ensimmäinen kysymys käsitteli säästämistä, jonka esitystapa oli ”Kuinka usein laitat rahaa säästöön?”. Tätä kysymystä täydennettiin ristiintaulukoimalla se elämäntilanne-kysymyksen kanssa, jotta saatiin yksityiskohtaisempaa näkökulma aiheesta (ks. taulukko 6).

Taulukko 6. Elämäntilanteen vaikutus säästämiseen.

	Päätoiminen opiskelija N=100 %	Työssäkäyvä opiskelija N=44 %
Muutaman kerran kuukaudessa	9	2
Kuukausittain	33	59
Muutaman kerran vuodessa	28	18
Vuosittain	7	5
En säästä lainkaan	23	16
Yhteensä	100	100

Esille nousi, että jos opiskelija säästää, kävi hän töissä opiskeluiden ohella tai ei, hän laittaa rahaansa säästöön valitsemallaan menetelmällä tiheimmin kuin vuosittain. Työssäkäyville opiskelijoille, jotka säästävät oli selvästi tyyppillisintä säästää kuukausittain (59 %). Tästä on kenties muodostunut jonkinlainen automaatio, jotta raha varmasti tulee säästettyä, jolloin osa palkasta siirretään säästöön. Päätoimisille opiskelijoille oli myös tyyppillisintä säästää kuukausittain (33 %), mutta marginaalit eivät olleet yhtä selkeät kuin työssäkävillä. Päätoimisilla opiskelijoilla ei välttämättä taloudellisesti ole yhtä mahdollista säästää kuukausittain, joten heistä usea (28 %) laittaa rahansa säästöön muutaman kerran vuodessa. Säästämisen voidaankin todeta olevan harkittu tapa monelle opiskelijoista. Molemmat vastaajakunnat huomioiden rahaa ei säästöön laita ollenkaan noin viidesosa (21 %).

Säästämisestä haluttiin saada vastaajien keskuudessa vielä hieman yksityiskohtaisempi kuva, jolloin seuraava kysymys käsittelikin, että mitä varten vastaajat säästävät (ks. kuvio 6)? Kysymys oli monivalintainen, jossa vastaaja sai valita omien toimiansa mukaan, mitkä ovat hänen päällimmäiset syynsä säästämislle.

Kuvio 9. Säästämisen syyt

Odotetuimmat vastausvaihtoehdot nousivat eniten valikoiduimmiksi säästösyiksi, sillä monesti sanotaan säästettävän ”pahan päivän varalle”, johon vastauksista kohdistui 60 prosenttia. Toinen erittäin suosittu vastausvaihtoehto oli ”varallisuuden kasvattamiseen tulevaisuutta varten”, johon vastauksia kerääntyi 52 prosenttia kaikista vastauksista. Lähes koko populaatio vastaajista oli kiinnostunut säästämisestä, mutta vastaajista löytyi henkilöitä, joiden mielestä säästäminen ei ole tällä hetkellä heille mahdollista (16 %). Säästämistä voidaankin pitää erittäin tunnettuna käsitteenä, joka on mukana myös monen vastaajan taloutta.

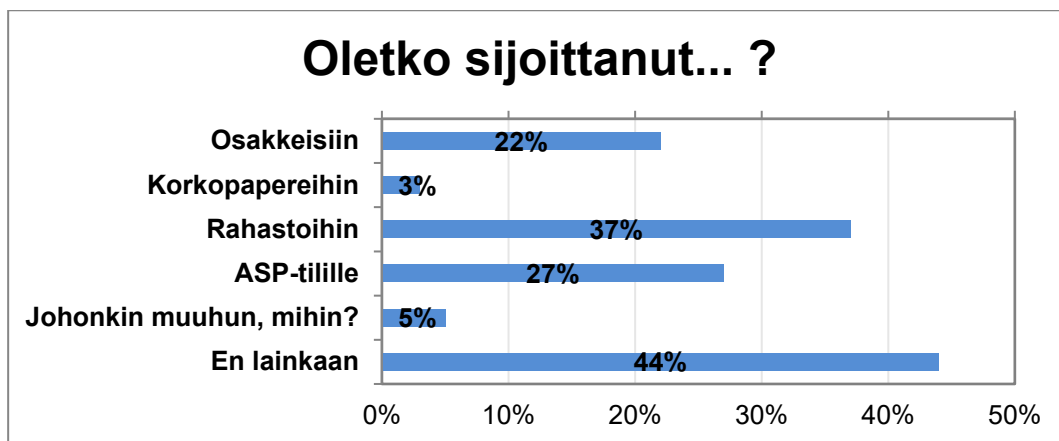
Säästämiseen liittyen oli hyvä selvittää, kuinka moni opiskelijoista omistaa säästötilin, johon rahojaan laittaa itse valituin väliajoin. Kysymys ristiintaulukoitiin toimintayksikkö kysymyksen kanssa, jolla haettiin jälleen hieman lisää syvyyttä kysymyksen tarjoamaan tulos sisältöön (ks. taulukko 7).

Taulukko 7. Säästötilin omistus yksiköittäin

	Liiketoiminta N=56 %	Hyvinvointi N=50 %	Teknologia N=38 %
Kyllä	71	88	63
Ei	29	12	37
Yhteensä	100	100	100

Tuloksena selvisi, että jokaisen yksikön opiskelijoille on tyypillistä omistaa säästötili, joka toimii säästövälineenä. Säästötiliä pidetäänkin vastaajien keskuudessa hyvin yleisenä tapana hallita omia varojaan. Yksiköitä vertailtaessa hyvinvointiyksikön opiskelijat olivat kuitenkin selkeästi porukasta innokkaimpia säästötilin omistajia.

Perinteiseen tilisäästämiseen verrattuna sijoittaminen mielletään yleisesti tuottoisammaksi keinoksi varallisuuden hallinnassa, sillä sijoitettu raha saattaa tuottaa lisää rahaa. Sijoittamisesta muodostettiin kysymys, jossa toimi monivalintainen vastaustapa (ks. kuvio 10). Tämä kysymys käsitteli eri sijoitusmenetelmiä, joista vastaaja valitsi omaa sijoituskäyttäytymistään koskevat vaihtoehdot.

Kuvio 10. Sijoittaminen opiskelijoiden keskuudessa

Vastaajilta kysyttiin ovatko he sijoittaneet omia varojaan mihinkään ja esiin nousi, että sijoittamista harrastaa jollain muotoa jopa yli puolet vastaajista (56 %). Matalan kynnyksen sijoittaminen tapahtuu usein rahastojen kautta, joita hoitaa joku muu kuin itse sijoittaja, tämä muodostuikin suosituimmaksi sijoituskeinoksi (37 %). Paljon pankkien mainostama ASP-tilikin on saanut kannatusta, sillä lähemmäs kolmas osa sijoittajista omistaa tällaisen tilin ja säästämällä sijoittaa ensimmäistä omistusasuntoaan varten (27 %). Korkea riskisiä osakkeita löytyi vastaajien sijoitussalkuista myöskin (22 %), jotka soveltuvatkin rohkeammille sijoittajille. Kysymyksen vapaasta vastausvaihtoehdosta selvisi, että muutama vastaajakunnan sijoittaja sijoittaa myös asuntoihin, kryptovaluuttoihin, arvopapereihin, s-asiakasomistajuuksiin ja arvotavaroihin. Keinoja on siis monia, kunhan löytää vain omansa.

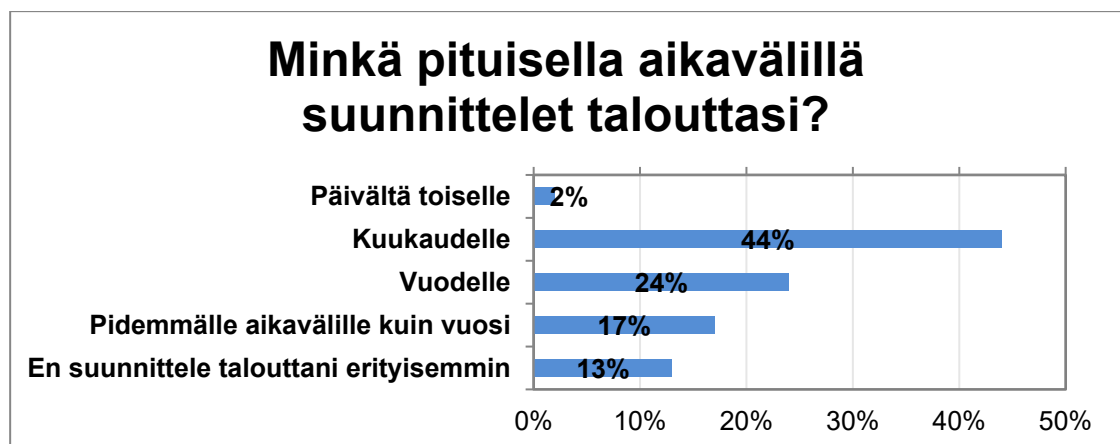
Mielenkiintoista on myös selvittää, mistä erinäisistä syistä opiskelijat päättävät sijoittaa ja mitkä taas ovat syyt sijoittamatta jättämiselle. Sijoittajilta kysyttiin, että mikä on ajanut heidät sijoittamiseen, selvisi lähes puolen (45 %) heistä valinneen vastausvaihtoehdon ”Säästäminen”. Sijoittaminen koetaankin usein tehokkaimpana keinona säästää, sillä se usein saattaa kasvattaa varallisuutta säästämisen ohessa. Seuraavaksi tarkimmaksi syyksi koettiin puhtaasti ”halu vaurastua”, jonka valitsi 25 prosenttia sijoittamista harrastaneista. Sijoittaminen koetaankin kunnianhimoisena harrastuksena, joka saattaa poikia myös hyvät pääomatulot tulevaisuudessa. Muita

syitä, johon vastaajat yhtyivät, olivat eläkepäivien turvaaminen, tuoton tavoittelu sekä täysin oman mielenkiinnon vuoksi.

Sijoittamatta tähän mennessä rahansa jättäneet opiskelijat kokivat päällimmäisiksi syiksi, että omaa osaamista ei löydy tarpeeksi (42 %) sekä, että sijoittaminen koetaan mahdottomaksi tämänhetkisen taloudellisen tilanteen takia (39 %). Sijoittamisen aloittamattomuudesta kysyttäessä, usein nämä mainittua määritelmää nousee esille keskustelussa, joten vastauksia ei voida pitää yllättävinä. Muutama vastaajista ei ainakaan tällä hetken jaksais toisaalta nähdä vaivaa sijoittamiselle tai eivät koe tarvetta sijoittaa varojaan.

5.6 Talouden hallinta

Kyselyn viimeisen aihealueen kohdalla selvitettiin yleisesti, millaiseksi vastaajat kokevat oman taloudellisen tilanteensa sekä hallinnan kyvykkyytensä. Omaan talouteen liittyvistä kysymyksistä ensimmäinen selvitti vastaajilta, että minkä pituisella aikavälillä he suunnittelevat talouttaan (ks. kuvio 11).

Kuvio 11. Talouden suunnittelun aikaväli

Tyypillinen tapa elää onkin kuukausi kerrallaan tulot huomioiden, jolloin varaudutaan kuukausitasolla kulutukseen ja menoihin. Tämä kävi selväksi myös kyselyssä, sillä lähes puolet vastaajista suunnittelevat talouttaan kuukausittain (44 %). Positiivinen merkki oli, että vastaajien ei tarvitse elää päivä kerrallaan taloudellisessa ahdingossa.

Talouden suunnittelu vähintäänkin mielentasolla on hyvin tyypillinen tapa valmistautua tulevaan, sillä lähes koko vastaajakunta harrastaa tätä (84 %).

Kyselyn avulla saatiin saada selville myös, että millaisena vastaajat kokevat oman varallisuuden hallintansa tällä hetkellä? Kysymys ”Kuinka hyvin koet hallitsevasi tällä hetkellä omaa talouttasi?” ristiintaulukointiin vastaajien iän kanssa (ks. taulukko 8), jonka avulla saatiin hieman yksityiskohtaisempaa tietoa siitä, onko iällä merkitystä tarkasteltaessa oman talouden hallinnan tilaa.

Taulukko 8. Iän vaikutus varallisuuden hallintaan

	18-21v N=19 %	22-25v N=79 %	26-29v N=21 %	30 tai enem. N=25 %
Erittäin hyvin	21	19	10	16
Hyvin	58	41	57	44
Tyydyttävästi	11	35	29	36
Välttävästi	11	4	5	4
En lainkaan	0	1	0	0
Yhteensä	100	100	100	100

Voitaneen sanoa, että pääsääntöisesti oma talous on vastaajien hallinnassa, sillä vain yksi koko vastaajakunnasta oli sitä mieltä, ettei hallitse omaa talouttaan tällä hetkellä. Nuorimman ikäluokan keskuudessa koettiin, että talous on parhaiten heidän hallinnassaan, mikä voi osittain johtua siitä, että heillä ei ole vielä niin paljon taloudellisia velvoitteita kuin vanhemmilla ikäryhmillä. Muiden ikäryhmien kesken talouden tämänhetkinen hallinta miellettiin hyvin samankaltaiseksi. Suurimmassa osin oma talous vastaajien keskuudessa hallitaan tällä hetkellä hyvin. Koko joukon sisällä on kuitenkin omassa talouden hallinnassaan ongelmia kokevia, sillä 37 prosenttia koko joukosta kokevat tämänhetkisen talouden hallintansa tyydyttäväksi tai sitä huonommaksi.

Vastaajille esitettiin vielä kaksi kysymystä, joilla haettiin vielä hieman täsmennystä heidän omaan talouteensa viitaten. Vastaajilta kysyttiin ”Oletko joutunut muuttamaan varojesi käyttötottumuksia opiskeluidesi aikana?”. Vastaukset jakautuivat hyvin tasaisesti, sillä 60 prosenttia ilmoitti käyttötottumuksien

muutoksesta opiskeluiden aikana ja vastaavasti 40 prosenttia oli sitä mieltä, että heidän varojen käyttötottumukset ovat ennallaan opiskeluaikasta huolimatta. Heidän kohdallaan opiskelu ei välttämättä ole muuttanut juuri muuta ympäröivää elämää taloudellisesti, jolloin kulutus ja menot ovat pysyneet suhteellisen samankaltaisina. Kyselyn viimeisellä kysymyksellä haluttiin vielä selvittää, että miten opiskelijat kokevat selvinneensä opiskeluaikasta taloudellisesti. Kysymyksestä saaduista tuloksista kävi selväksi, että opiskeluaikasta taloudellisesti on selvinnyt lähes koko vastaajakunta (94 %), eikä tähän mennessä taloudelliseen ahdinkoon ole ajautunut kuin vain kymmenkunta opiskelijaa vastaajista.

6 Johtopäätökset

Opinnäytetyön tutkimusongelma muodostui varallisuuden hallinnan käsitteen ympärille ja tässä tapauksessa käsittelyssä oli erityisesti Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijat valikoiduista koulutusyksiköistä. Tutkimusongelma pyrittiin ratkaisemaan siitä johdettujen tutkimuskysymysten avulla, joihin haettiin tutkimuskyselyn kautta vastauksia.

Ensimmäinen tutkimuskysymys pohti opiskelijoiden kulutuskulttuuria ja siihen liittyvien tekijöiden määrällistä osuutta. Hetken mielijohteesta ostaminen on osa opiskelijoiden kulutuskulttuurin käyttäytymismalleja yleisimmin noin kerran viikossa tai kerran kuukaudessa. Selvillä ei ole kuitenkaan hetken mielijohteesta ostettujen tuotteiden ja palveluiden rahallista arvoa, joka voi vaihdella vastaajien keskuudessa. Opiskelijoiden kulutuskulttuuriin ja tehtyihin ostopäätöksiin ostohetkellä vaikuttaakin jonkin verran tunteet. Positiivisilla sekä negatiivisilla tunteilla oli jonkin verran osuutta ostopäätöstä tehdessä ostohetkellä. Positiivinen tunnetila koettiin kuitenkin voimakkaammaksi muuttujaksi ostohetkellä. Pakollisten menojen jälkeen opiskelijoilla käytössä oleva raha menee suhteellisen tasaisesti erinäisiin tuotteisiin sekä palveluihin, joita opiskelija päättää hankkia. Pääsääntöisesti eniten opiskelijan kulutuskulttuuriin sisältyy harrastuksien rahoitus, hyvinvoinnin ja terveyden ylläpito sekä kahviloissa ja ravintoloissa käynti. Opiskelijoiden kulutuskulttuuriin vaikuttaa eri tekijät, kuten tuotteen tai palvelun hinta, laatu tai sen hankkimisen helppous.

Merkittävin tekijä, joka on osa opiskelijoiden kulutuskulttuuria, oli opiskelijoiden oman taloudellisen tilanteen huomioon ottaminen ostopäätöksiä tehdessä, jonka moni koki vaikuttavimmaksi tekijäksi kulutus päätöksissä. Opiskelijoiden varallisuuden hallinta, kuluttamiseen liittyvien tekijöiden osalta, käsittää psykologisten tekijöiden vaikuttavuuden kulutus päätöksiin. Kulutuskohteet ovat pääsääntöisesti ohjautuneet pakollisten menojen lisäksi suosittuihin palvelukategorioihin. Kulutus päätöksiä ohjaa paljon, oman taloudellisen tilanteen tiedostuneisuus.

Opiskelija elämään yhdistyy tietyt rahoituskeinot, joita hyödynnetään turvatakseen opiskeluiden aikainen ajanjakso taloudellisesti. Toiseen tutkimuskysymykseen, jossa kysyttiin rahoituskeinojen hyödynnettävyyden määrällisyyttä, haettiin vastausta kyselylomakkeen toisen teeman kysymysten avulla. Osalla opiskelijoista riittää aikaa opiskeluiden ohessa hankkimaan ansiotuloja, joka ilmeni kysyttäessä tehtyjä työvuoroja opiskeluiden ohessa. Ansiotulot ovat yksi monen opiskelijan hyödyntämä rahoituskeino opiskeluelämässään, reilu puolet työssäkäyvistä tekee työvuoroja opiskelukuukausina ja vajaa puolet heistä hankkii tulonsa kesätöiden muodossa. Suuri osa kyselyyn vastanneista opiskelijoista nostaa opintolainaa, sillä kokevat sen olevan edullinen lainamuoto ja rahoittavat sen avulla opiskeluiden aikaista elämää. Yli puolet opintolainan hyödyntäjistä ovat nostaneet sitä vähintään yli 7 500€. Taloudellisesti opiskelijoita tukee lähes puolella vastaajajoukosta heidän vanhempansa sekä yli puolet omaavat aikaisempia säästöjä. Varallisuuden hallintaa ylläpidetään opiskeluaikana monen osalta ansiotulojen hankinnan avulla sekä opintolainan runsaana hyödyntämisenä. Moni on varautunut opiskeluaikaan myös aiempien säästöjen turvin sekä saa taloudellista tukea vanhemmiltaan. Erinäiset nopeat lainamuodot, kuten kuluttajaluotto tai pikavippi eivät ole kuin pienen vähemmistön käytössä.

Sijoittamisen ja säästämisen ollessa osa varallisuuden hallintaa, pyrittiin selvittämään kuinka isosti nämä käsitteet ovat osa opiskelijan taloudellisia toimenpiteitä. Tuloksista selvisi, että opiskelijoista 79 prosenttia säästää ja suurimmalla osalla vastaajajoukosta rahan säästöön laittaminen tapahtui kerran kuukaudessa. Tyypillisin syy säästämiseksi oli varallisuuden kasvattaminen tulevaisuutta varten sekä pahaan päivään varautuminen. Suurin osa opiskelijoista, koulutusyksiköstä riippumatta omistaa säästötilin. Sijoittamisesta kysyttäessä selvisi, että 54 prosenttia

vastaajajoukosta sijoittaa ja tyypillisimpänä sijoitusmuotona toimi rahastot. Sijoittamisen valintaan pidettiin tyypillisimpänä syynä säästämistä sekä myös tämän käsitteen kohdalla halua vaurastua. Sijoittaminen ei ole osana jokaisen opiskelijan varallisuuden hallinnan keinoja ja syiksi muodostui useamman kohdalla, että taloudellinen mahdottomuus tai oman osaamisen niukkuus. Varallisuuden hallinnan keinoista säästäminen ja sijoittaminen, ovat kuitenkin useamman opiskelijan tapa hallita omaa talouttaan opiskeluaikana. Suurempi osa opiskelijoista lukeutuu tutkimuksen tulosten perusteella pikemminkin säästäjien kuin sijoittajien joukkoon. Varallisuuden hallinnan tilan ylläpidon kannalta osoittautuikin, että enemmistö opiskelijoista pyrkii varmistamaan taloudellisen toimeentulonsa opiskeluaikana myös näillä menetelmillä.

Kyselylomakkeen viimeinen teema ”oma talous” toimi tutkimusongelman ratkaisun täydentävänä tekijänä. Sen avulla selvitettiin yleisellä tasolla muutaman kysymyksen turvin seikkoja opiskelijoiden varallisuuden hallinnasta. Tutkimustuloksista selvisi, että melkein puolet opiskelijoista suunnittelee omaa talouttaan kuukausitasolla. Opiskelijat kokevat hallitsevansa omaa talouttaan enemmistön voimin hyvin. Osalla opiskelijoista on kuitenkin hieman vaikeuksia omassa talouden hallinnassa iästä riippumatta, sillä joidenkin kohdalla oma talouden hallinta on tyydyttävää. Opiskelijat ovat osaltaan joutuneet muuttamaan varojensa käyttötottumuksia, mutta mielipiteet jakautuivat kysymyksen kohdalla hyvin tasaisesti. Kokonaisvaltaisesti opiskelijat ovat kokeneet selvinneensä opiskeluajastaan taloudellisesti hyvin. Opiskelijat pitävätkin silmällä omia taloudellisia toimiaan ja pyrkivät pysymään ajan tasalla varallisuuden hallinnan tilastaan, jonka myötä suuri enemmistö on kokenut, selvinneensä taloudellisesti opiskeluajastaan. Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden varallisuuden hallinnan tila voidaankin kokea enemmistön kohdalla olevan hyvä.

7 Pohdinta

Tutkimus pohjautui paljon puhuttaviin aiheisiin, joita opiskelijoiden varallisuuden hallinta käsittelee. Tutkimusongelma linkitettiin tässä opinnäytetyössä Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoihin. Tutkimuksen ongelmana sekä samalla

tavoitteena oli selvittää Jyväskylän ammattikorkeakoulun opiskelijoiden tämänhetkinen varallisuuden hallinnan tilanne. Tähän saatiinkin paljon vastauksia kyselytutkimuksen myötä ja tavoitteeseen päästiin. Tutkimus eteni suunnitelman mukaisesti ja teoreettinen viitekehys kerättiin varallisuuden hallintaan liittyvien aihealueiden pohjalta. Tutkimuskysely muodostettiin myös näitä aiheita käsitellen, jotka koettiin eri mittareiden ja tutkimusten tarkastelun pohjalta tärkeimmäksi käsitellä.

Tutkimustuloksista ilmeni psykologisten tekijöiden vaikuttavuus kulutus päätöksiin. Bergström ja Leppänen (2009, 108–109) mainitsivat, että kuluttajien ostokäyttäytymistä ohjaavat yleensä negatiiviset sekä positiiviset tunteet. Tämänkaltainen näkökulma näkyi myös tutkimustulosten kautta, joista ilmeni, että negatiiviset ja positiiviset tunteet vaikuttavat jonkin verran ostopäätöksen tekoon. Tuloksista on havaittavissa, että opiskelijoista yli puolet ostaa hetken mielijohteesta vähintään kerran viikossa. Reisch (2016) toteaa myös, että on havaittu jopa 90–95 prosenttisesti ostamisen tapahtuvan hetken mielijohteesta tai tunteiden takia. Reisch (2016) mainitsee syynä nykypäivänä verkossa tehtävät ostokset, jotka osaltaan madaltavat kuluttamiskynnystä.

Aikaisemman tutkimustiedon avulla (Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta 2015) on todettu, että korkeakouluopiskelijat käyttävät pakollisten menojen jälkeistä varallisuuttaan vapaa-ajan harrastuksiin, erinäisiin palveluihin ja ravintoloihin. Tässä tutkimuksessa todettiin myös samansuuntaisia tuloksia, kysyttäessä opiskelijoiden kulutustottumuksia pakollisten menojen jälkeen. Eskelinen ja Sironen (2017, 33) esittävät, että opiskelijoiden silmissä opiskeluiden aikainen kulujen ja tulojen tarkastelu on erityisen tärkeää pienituloisuuden vuoksi. Tämän tiedostavat myös opiskelijat tutkimustulosten pohjalta, sillä heidän kulutus päätöksiään ohjaa pitkälti oman taloudellisen tilanteen tiedostaneisuus. Tutkimustuloksista ilmeni, että opiskelijat suunnittelevat talouttaan kuukausitasolla, Wagonerin (2012, 10–12) mukaan kulutusta tarkkailtaessa yksi varteenotettava keino on omien menojensa laskelmointi, jota opiskelijatkin joutuvat pienituloisuuden vuoksi harjoittamaan.

Eskelinen ja Sironen (2017, 33) toteavat opiskelijoiden työssä käymisen pakonomaiseksi tarpeeksi, hankkia tarvittavaa tulovirtaa kattamaan pakollisia menoja. Tämän tutkimuksen tutkimustuloksista oli myös havaittavissa, että reilu puolet vastanneista opiskelijoista suorittaa työvuoroja opintojen ohessa. Aaltonen (2017) toteaa blogissaan, opintolainaan liittyneisiin tutkimustuloksiin peilaten, että yhä useampi opiskelija nostaa opintolainaa opintojensa aikana, sen ollessa edullinen lainamuoto. Tämän tutkimuksen tulosten pohjalta on myös nähtävissä, että opintolainaa nostetaan varsin runsaasti, sillä se tunnustetaan edulliseksi lainamuodoksi. Hagert ja Jokinen (2018, 84–85) toteavat, että puskurirahasto on tyypillinen keino säästää pahan päivän varalle, joka ilmenee myös tämän tutkimuksen tuloksista, joista selviää monen opiskelijan turvautuvan aikaisempiin säästöihin opintojen aikana.

Säästämisbarometrin (2018) esittämistä tuloksista selviää, että moni nuori kokee säästämisen ja sijoittamisen entistä tärkeämpänä kuin aiemmin. Tämä on nähtävissä myös tutkimustuloksissa, sillä noin kolme neljästä opiskelijasta harrastaa säästämistä erinäisin menetelmin sekä reilu puolet sijoittaa rahansa tulevaisuutta silmällä pitäen. Hagert ja Jokinen (2018, 80–83) mainitsevat, että lyhyemmän aikavälin säästötavoitteet onnistuvat säästötilin avustuksella, josta ajattelivat samoin myös opiskelijat, sillä suurin osa heistä omistaa säästötilin. Leponiemi ja Ruoho (2019, 13) kirjoittavat Hundredin tutkimusraportissa, että nuoret ovat vielä hieman pihalla oman talouden suunnittelussa, mutta heidän koetaan omaavan kiinnostusta sen oppimista kohtaan. Tutkimuksen saamista tuloksistakin ilmeni, että vajaa puolet opiskelijoista kokee hallintansa olevan vähintään tyydyttävää.

Tutkimuksesta saatuja tuloksia voidaan verrata toiseen tutkimukseen, jota opinnäytetyössä käsiteltiin. Q-tutkimuksen toteutti vuonna 2018 tutkimuksen liittyen korkeakouluopiskelijoiden toimeentuloon sekä rahankäyttöön ja tämä kyseinen tutkimus käsitteli osittain samoja aihepiirejä. Huomioitavaa oli, että tutkimuksessa saadut tutkimustulokset ovat samankaltaisia jossain määrin, kuten opiskelijoiden työllisyys opiskeluiden aikana, tulo rakenne sekä kulutustottumukset.

Kananen (2015, 73) painottaa, että kvantitatiivisille tutkimuksille on tapana, että tutkittavasta aiheesta on ennestään paljon teoreettista ja tutkimuksellista tietoa

saatavilla. Tutkimuksen teoreettinen viitekehys muodostettiin varallisuuden hallintaan liittyvien tärkeiden teemojen kautta. Näiksi teemoiksi muodostuivat varojen kuluttaminen, opiskeluiden aikaiset rahoituskeinot sekä säästäminen ja sijoittaminen. Kaikki käsitteet selitettiin hyvin tarkasti ja jokaisen kohdalla huomioitiin erityisesti opiskelijoiden osuus aiheeseen. Teoreettinen viitekehys tukikin hyvin koko tutkimusongelmaa, kyselytutkimusta ja siitä saatuja tutkimustuloksia.

Kananen (2015, 73) painottaa eri tavoin tuotettujen kyselyiden arvoa kvantitatiivisen tutkimusotteen aineistonkeruumuotona. Tutkimuksen kohdalla koettiin kyselytutkimuksen olevan oleellinen aineistonkeruumenetelmä, jotta saataisiin mahdollisimman paljon vastauksia. Kyselyn vastausprosentiksi muodostui lähes 25 prosenttiin, joka voidaan kokea varsin hyväksi opinnäytetyön tasoisessa tutkimuksessa. Kyselytutkimukseen saatiin hyvin lisää vastauksia, kun kyselylinkin saaneille opiskelijoille lähetettiin vielä muistutusviesti, kyselyn ollessa vielä avoinna. Kyselytutkimukseen opiskelijoita innosti myös vastaamaan monen kohdalla, siihen liitetty arvonta, joka toimi tehokkaana houkuttimena. Kysymyslomakkeen toteutus onnistui hyvin, vaikkakin kysymys, jossa kysyttiin opiskelijoiden ansiotuloja kuukausitasolla, saattoi sisältää ristiriitaisuutta. Kysymys ei ottanut huomioon opiskelijoiden saamia etuuksia, jotka lasketaan ansiotulojen piiriin, joten kysymys saatettiin ymmärtää joidenkin kohdalla väärin. Lopulta kuitenkin kysymyspatteristo tuki hyvin tutkimusongelmaa sekä siihen liittyviä tutkimuskysymyksiä. Tutkimuksen tulosten analysointi tapahtui hieman suunnitellusta poiketen hyödyntäen Webropol 3.0-ohjelman tarjoamia analyysityökaluja, joista oli paljon hyötyä käsiteltäessä tutkimustuloksia. Toisena osallisena tutkimuksen analysointityökaluna toimi vahvasti Excel-ohjelma, jossa käsiteltiin saatuja tuloksia, ristiintaulukoiden niistä hieman yksityiskohtaisempia. Toteutettu tutkimus eteni täysin suunnitelman mukaisesti, jonka aikatauluun kuului suorittaa opinnäytetyö kevään aikana.

Kananen (2014, 347) mainitsee kvantitatiivisen tutkimuksen merkittävimäksi luotettavuudenmittariksi ulkoisen validiteetin, joka tarkoittaa tulosten yleistettävyyttä koko populaatioon. Kyselytutkimukseen saatiin varsin hyvin vastauksia, mutta ottamalla huomioon koko Jyväskylän ammattikorkeakoulun populaation ei tuloksia tällöin voida yleistää vastaamaan koko oppilaitoksen kantaa esitettyihin kysymyksiin ja aiheisiin. Tutkimuksen otantajoukko sisälsi opiskelijoita

valikoiduista koulutusyksiköistä, jolloin kaikki koulutusyksiköt tai koulutusalat eivät osallistuneet tutkimukseen. Tulokset voidaan mieltää suuntaa antaviksi, sillä vastausprosentti tämän kyseisen otantajoukon kohdalla täytyisi mahdollisesti olla vielä hieman suurempi, jotta tulokset voitaisiin yleistää edes valikoituun otantaan.

Heikkilän (2014, 27) mukaan tutkimuksen reliabiliteettia eli sen toistettavuutta voidaan varmistaa valitsemalla luotettavasti ja toistettuja mittareita. Tutkimuksen reliabiliteettia voidaan kutsua riittäväksi, sillä tutkimuskysymyksen muodostettiin tarkastelemalla aikaisemmin hyväksi todettujen mittareiden avulla. Tässä hyödynnettiin muiden aikaisempien aiheeseen pohjautuneiden tutkimusten kysymyspatteristoja. Reliabiliteettia voisi kuitenkin kehittää testaamalla kyselyä muihinkin oppilaitoksen oppilaisiin. Kyselytutkimus toteutettiin anonyymisti kunnioittamalla opiskelijoiden yksityisyyttä. Tulokset käsiteltiin myös luottamuksellisesti vain opinnäytetyön tekijän toimin sekä tulokset analysoitiin puolueettomasti niitä vääristelemättä.

Tutkimuksesta saatuja tuloksia voitaisiin hyödyntää esimerkiksi kannusteena opiskelijoille, jotka kokevat oman varallisuuden hallintansa olevan heikohkoa. Monilla tutkimuksessa esiin tulleilla keinoilla voidaan kehittää omaa varallisuuden hallintaa erinäisen päätöksenteon turvin. Nuorten taloustaitojen osaamisen lisääminen, vaikkapa kouluissa pakollisten kurssien myötä, voisi tarjota heikoille talouden hallitsijoille uusia tietotaitoja.

Tutkimusta toteutettaessa esiin nousi myös mahdollisia ideoita jatkotutkimusaiheisiin liittyen. Aiemmin mainittiinkin, että kysely voitaisiin toteuttaa toisessa oppilaitoksessa eri paikkakunnalla. Tutkimus voitaisiin myös toteuttaa siten, että siihen osallistuva populaatio olisi suurempi kuin tämän kyseisen tutkimuksen. Lisäämällä useamman koulutusyksikön tai koulutusalan osaksi tutkimusta saataisiin mahdollisesti korkeamman validiteetin sisältävä tutkimus aikaiseksi. Tutkimus voitaisiin toteuttaa myös hieman kysymyspatteristoa muokaten ja keskittyä pienempiin aihealueisiin, kuten kulutuskulttuuriin, sijoittamiseen tai säästämiseen. Tutkimuksen luonteen voisi muuttaa myös kvantitatiiviseksi ja toteuttaa se esimerkiksi haastatteluiden avulla. Tällöin voitaisiin saada yksityiskohtaisempaa tietoa esimerkiksi jostakin tietystä koulutusyksiköstä tai koulutusosalasta.

Lähteet

- Aaltonen, M. 2017. Blogi: Opintolainat kasvavat ennätysvauhtia, suurin syy opintotuen uudistukset. Viitattu 24.2.2020.
<https://www.eurojatalous.fi/fi/blogit/2017/opintolainat-kasvavat-ennatysvauhtia-suurin-syy-opintotuen-uudistukset/>.
- Armstrong, G. & Kotler, P. 2009. Marketing: an introduction. Upper Saddle River, New Jersey: Pearson Prentice Hall.
- Bergström, S. & Leppänen, A. 2009. Yrityksen asiakasmarkkinointi. Helsinki: Edita Publishing.
- Eskelinen, N. & Sironen, J. 2017. Köyhyys- syitä ja seurauksia. Viitattu 11.2.2020.
<http://www.eapn.fi/wp-content/uploads/2013/04/Koyhyys-syita-ja-seurauksia-2017.pdf>.
- Hagert, K. & Jokinen, P. 2018. Kodinvartija: Opas itsenäiseen talouselämään. Jyväskylä: Atena.
- Heikkilä, T. 2014. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita. Viitattu 12.2.2020.
- Hultkranz, J., Masalin, B., Haziantoniou, T., Kokko, J. & Pietilä, P. 2004. Elämäsi rahat: joka kodintalousopas. Helsinki: Nemo.
- Kananen, J. 2008. Kvantti: Kvantitatiivisen opinnäytetyön kirjoittamisen käytännön opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2014. Verkkotutkimus opinnäytetyönä: laadullisen ja määrällisen verkkotutkimuksen opas. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kananen, J. 2015. Opinnäytetyön kirjoittajan opas: näin kirjoitan opinnäytetyön tai pro gradun alusta loppuun. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Kirjavainen, J. 2018. Q-Tutkimus: Korkeakouluopiskelijoiden toimeentulo ja rahankäyttö: Yhteenveto tutkimuksen tuloksista. Viitattu 10.2.2020. <https://q-tutkimus.fi/wp-content/uploads/2018/01/Yhteenveto-opiskelijoiden-toimeentulo-ja-rahank%C3%A4ytt%C3%B6-tutkimus-Q-Tutkimus-2018.pdf>.
- Kontkanen, E. 2015. Pankkitoiminnan käsikirja. Helsinki: Finva.
- Kotler, P. & Armstrong, G. 2005. Principles of marketing. New Jersey: Education Limited.
- Kotler, P., Armstrong, G., Harris, L., Piercy, N. 2017. Principles of Marketing. United Kingdom: Pearson Education Limited.
- Kuluttajaliitto n.d. Kuluttajaluotot. Viitattu 24.2.2020.
<https://www.kuluttajaliitto.fi/tietopankki/oman-talouden-hallinta/lainat-ja-luotot/kuluttajaluotot/>.

- Majamaa, K & Rantala, K. Nuorten aikuisten velat, velkaongelmat ja keinot talouden tasapainottamiseksi. Katsauksia 16/2016. N. Viitattu 24.2.2020.
https://helda.helsinki.fi/bitstream/handle/10138/164373/Katsauksia_16_Majamaa_Rantala_2016.pdf?sequence=1.
- Markkanen, M. 2008. Myymäläympäristö elämysten tuottajana: Myymäläsuunnittelun työkalupakki. Helsinki: Talentum.
- Neuvonen, M. 2014. Päätä viisaasti. Helsinki: Talentum.
- Miksi säästäminen ja sijoittaminen kannattaa? Nordea. Viitattu. 25.2.2020.
<https://www.nordea.fi/henkiloasiakkaat/palvelumme/saastaminen-sijoittaminen/nain-saastat/>.
- Onko osamaksulla ostaminen hyvä idea? Financer. Viitattu 24.2.2020.
<https://financer.com/fi/onko-osamaksulla-ostaminen-hyva-idea/>.
- Opiskelijoiden kulutus on jäänyt jälkeen muiden kulutuksesta. 2015. Tilastokeskuksen artikkeli. Viitattu 11.2.2020. http://www.stat.fi/artikkelit/2014/art_2014-12-08_005.html?s=0.
- Pesonen, M. 2011. Jokamiehen sijoitusopas: Säästäjästä sijoittajaksi. Jyväskylä: Docendo.
- Raijas, A., Lehtinen, A. & Varjonen, J. 2009. Lasten ja nuorten syrjäytymisvaara toimeentulon ja kulutuksen näkökulmasta. Helsinki: Kuluttajatutkimuskeskus.
- Rantala, K. & Tarkkala, H. 2009. Kotitalouden velkaongelmien nykytila ja kehitys. Helsinki: Oikeuspoliittinen tutkimuslaitos.
- Reisch, L. 2016. Mikä saa meidät ostamaan ne tuotteet, jotka ostamme? Viitattu 23.2.2020 <https://www.eea.europa.eu/fi/ymparisto-signaalit/signaalit-2014/haastattelu/mika-saa-meidat-ostamaan-ne>.
- Sjögren, M. & Hikipää, I. 2014. Vaurastumisen reseptit: oma talous haltuun. Helsinki: Kauppakamari.
- Sjögren, M. 2013. Tunne taloutesi, Tunnetaloutesi: salaisuus rahan käytöstä: jota sinun ei haluta tietävän. Tampere: Valmennusyhtiö Varapuu Co.
- Spotlight: Nuorten taloustaidot. 2019. Hundred research – raportti. Viitattu 12.5.2020. https://hundred-cdn.s3.amazonaws.com/uploads/report/file/12/HundrED_Spotlight_NuortenTaloustaidot_FI_digi.pdf
- Sukanvarteen säästäminen ei kannata: 10 000 euron säästö olisi sulanut vuosikymmenissä vaivaiseen tuhanteen euroon. 2019. Uutinen 3.10.2019. Mtvuutiset.fi-sivulla. Viitattu 25.2.2020.
<https://www.mtvuutiset.fi/artikkeli/sukanvarteen-saastaminen-ei-kannata-10-000-euron-saasto-olisi-sulanut-vuosikymmenissa-vaivaiseen-tuhanteen-euroon/7574512#gs.xfuex3>.

Säästöpankki. Pinttynyt käsitys nuorista romukoppaan – nuori haluaakin säästää, suhtautuu talouteensa positiivisesti ja näkee sijoittamisen arvovalintana. 2018. Viitattu 1.3.2020. <https://www.saastopankki.fi/fi-fi/saastopankkiryhma/saastopankkikeskus/saastopankkiliitto/ajankohtaista/saastamisbarometri-2018>.

Tilit säästämiseen. N.d. OP. Viitattu 25.2.2020. <https://www.op.fi/henkiloasiakkaat/paivittaiset/tilit>.

Tutkimus: Suomalainen opiskelija on yhtä köyhä kuin pohjoismaiset kollegansa – käteen jää keskimäärin 475 euroa kuukaudessa. 2019. Iltalehti. Viitattu 12.5.2020. <https://www.iltalehti.fi/talous/a/cfe4a5d3-2171-4b2a-8c9f-4e2deeeb28a7>

Tutkimus: Valtaosa opiskelijoista kokee taloutensa heikoksi – ”Päivässä saa kulua maksimissaan 15 euroa”. 2017. Yle uutiset. Viitattu 12.5.2020. <https://yle.fi/uutiset/3-9425352>

Vitikka, I. 2013. Nuorena hukkuneet- Ylivelkaantuminen nuorten kertomuksissa. Viitattu 24.2.2020. <https://lauda.ulapland.fi/bitstream/handle/10024/61496/Vitikka.Ida-Kaisa.pdf?sequence=2&isAllowed=y>.

Wagoner, J. 2012. Personal Budgeting: What Are We Trying to Do? Journal of Financial Service Professionals, 6, 1, 10–12. <http://search.ebscohost.com.ezproxy.jamk.fi:2048/login.aspx?direct=true&db=bsh&AN=70045035&site=ehost-live>.

Liitteet

Liite 1. Saatekirje

Hei, kunnioitettava opiskelija!

Olen tekemässä opinnäytetyötä liittyen JAMK:n opiskelijoiden varallisuuden hallintaan. Tavoitteeni on selvittää tutkimuksen avulla, kuinka opiskelijat käyttävät varojaan opiskeluaikaan, kuinka he rahoittavat elämäänsä opintojen aikana ja kuinka paljon säästäminen ja sijoittaminen ovat osa heidän elämäänsä? Suoritan opinnäytetyöhöni liittyen kyselytutkimuksen liiketoiminta-, hyvinvointi- sekä tekniikanyksiköiden opiskelijoille.

Toivomukseni olisikin, että sinä arvoisa opiskelija vastaisit luomaani kyselyyn, sillä jokainen vastaus on merkitsevä, vie omaa tutkimustani eteenpäin ja antaa itselleni tärkeää tutkimustietoa aiheesta. Kyselyyn vastaaminen vie sinulta n. 10-15 minuuttia. Vastaukset tullaan käsittelemään nimettöminä, jolloin yksittäisiä vastaajia ei voida tunnistaa. Hankittua aineistoa tulen hyödyntämään opinnäytetyössäni, jonka jälkeen se tullaan tuhoamaan. Aineistoon ei ole pääsyä muilla kuin itselläni.

Vastaajien kesken tulen arpomaan 20€, jonka siirrän voittajalle mobilepay-sovelluksen tai tilisiirron välityksellä! Virallisen tutkimuskyselylomakkeen jälkeen sinut tullaankin siirtämään arvontaa kyselyyn, johon voit halutessasi jättää puhelinnumerosi arvontaa varten.

Kysely on avoinna 18.3.2020-31.3.2020.

Linkki kyselyyn: <https://link.webpolsurveys.com/S/C0FE22C789FA76AF>

Kiitos jo etukäteen vastauksestasi ja onnea arvontaan!

Ystävällisin terveisin
Niklas Gadd
Finanssikärjen opiskelija
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
L4176@student.jamk.fi

Liite 2. Kyselylomake

Varallisuuden hallinta JAMK:n opiskelijoiden keskuudessa

Taustatiedot

1. Sukupuoli *

- Nainen
 Mies
 En halua vastata

2. Ikä *

- 18-21
 22-25
 26-29
 30 tai enemmän

3. Koulutusyksikkö *

- Liiketoiminta
 Hyvinvointi
 Teknologia

4. Minkä aloitusvuoden opiskelija olet? *

- 2017
 2018

5. Elämäntilanne *

- Päätoiminen opiskelija
 Työssäkäyvä opiskelija

6. Asumismuoto *

- Opiskelija-asunto
 Omistusasunto
 Muu vuokra-asunto
 Vanhempien luona
 Muu, mikä?

7. Asumistilanne *

- Yksin
 Kumppanin kanssa
 Kämppiksen kanssa
 Vanhempien luona
 Muu, mikä?

Kuluttaminen

9. Kuinka usein ostat hetken mielijohteesta? *

- Useamman kerran viikossa
 Kerran viikossa
 Kerran kuukaudessa
 Joka toinen kuukausi
 Kerran vuodessa tai harvemmin

10. Kuinka paljon koet ostohetken negatiivisilla tunteillasi olevan vaikutusta ostopäätökseen? *

- Erittäin paljon
 Paljon
 Jonkin verran
 Hyvin vähän
 Ei lainkaan

11. Kuinka paljon koet ostohetken positiivisilla tunteilla olevan vaikutusta ostopäätökseen? *

- Erittäin paljon
 Paljon
 Jonkin verran
 Hyvin vähän
 Ei lainkaan

12. Millä tavoin kulutat pakollisten menojen lisäksi? *

	En lainkaan	Hyvin vähän	Jonkin verran	Paljon	Erittäin paljon
Harrastukset	☐	☐	☐	☐	☐
Teknologia	☐	☐	☐	☐	☐
Hyvinvointi & terveys	☐	☐	☐	☐	☐
Ravintolat & kahvilat	☐	☐	☐	☐	☐
Matkailu	☐	☐	☐	☐	☐
Vaatteet	☐	☐	☐	☐	☐
Päihteet (Alkoholi, tupakka, nuuska..)	☐	☐	☐	☐	☐
Kosmetiikka & hygieniat	☐	☐	☐	☐	☐
Ulkapelaaminen	☐	☐	☐	☐	☐
Kodin sisustaminen & kalustus	☐	☐	☐	☐	☐

13. Millä tavoin eri tekijät vaikuttavat kulutuspäätöksiisi? *

	Ei lainkaan	Hyvin vähän	Jonkin verran	Paljon	Erittäin paljon
Ekologisuus	☐	☐	☐	☐	☐
Hinta	☐	☐	☐	☐	☐
Ostamisen helppous	☐	☐	☐	☐	☐
Tuotemerkki	☐	☐	☐	☐	☐
Laatu	☐	☐	☐	☐	☐
Mainonta	☐	☐	☐	☐	☐
Läheisten mielipiteet	☐	☐	☐	☐	☐
Oma taloudellinen tilanne	☐	☐	☐	☐	☐

Rahoituskeinot opiskelujalla

14. Käytkö töissä opiskeluiden ohella? *

- 5 työvuorota viikossa tai enemmän
 3-4 työvuorota viikossa
 1-2 työvuorota viikossa
 Kesätöissä
 En lainkaan

 15. Kuinka paljon keskimäärin hankit ansiotuloja kuukaudessa?
 (Vastaa, jos käyt töissä opintojen ohella (pois lukien kesätö).)

- yli 2000€
 1999€ - 1500€
 1499€ - 1000€
 999€ - 800€
 599€ - 300€
 299€ - 1€

16. Paljonko olet nostanut opintolainaa opiskeluidesi aikana tähän mennessä? *

- 15 000€ tai enemmän
 14 999€ - 10 000€
 9999€ - 7500€
 7499€ - 5000€
 4999€ - 2500€
 2499€ - 1 €
 En lainkaan

 17. Mistä syistä olet nostanut opintolainaa?
 (Vastaa tähän, jos olet nostanut opintolainaa.)

- Opintojen aikaisen toimeentulon rahoitus
 Edullinen lainamuoto
 Sijoittamista varten
 Säästämistä varten
 Matkustelua varten
 Juhlimista varten

18. Mitä muita rahoituskeinoja olet käyttänyt opintojesi aikana? *

- Pikavippi
 Kulutusluotto
 Toimeentulotuki
 Aikaisemmat säästöt
 Sijoitukset
 Vanhempien avustus
 Joku muu, mikä?
 En ole käyttänyt muita rahoituskeinoja

Sijoittaminen & Säästäminen

19. Kuinka usein laitat rahaa säästöön? *

- Muutamana kerran kuukaudessa
 Kuukausittain
 Muutamana kerran vuodessa
 Vuosittain
 En säästä lainkaan

20. Mitä varten säästät? *

- Varallisuuteni kasvattamiseen tulevaisuutta varten
 Ensisuuntaa varten
 Pahan päivän varalle
 Tapahtumia tai matkoja varten
 Jotain tuotetta tai palvelua varten
 Säästäminen ei ole tällä hetkellä minulle taloudellisesti mahdollista
 Säästäminen ei kiinnosta minua
 Jotakin muuta varten, mitä?

21. Onko sinulla olemassa erillinen säästötili? *

- Kyllä
 Ei

22. Oletko sijoittanut...? *

- Osakkeisiin
 Korkopapereihin
 Rahastoihin
 ASP-tilille
 Johonkin muuhun, mihin?
 En lainkaan

23. Mikä on pääsääntöisin syys sijoittamiselle?
(Vastaa tähän, mikäli harrastat sijoittamista.)

- Halu vaurastua
 Mielenkiinnon vuoksi
 Tuoton tavoittelu
 Säästäminen
 Eläkepäiviä varten
 Joku muu, mikä?

24. Mikä on pääsääntöisin syys sille, että et sijoita?
(Vastaa tähän, mikäli et ole sijoittanut mihinkään.)

- Ei ole taloudellisesti mahdollista
 Oma osaamista ei ole tarpeeksi
 En koe tarvetta sijoittamiselle
 En jaksa nähdä vaivaa sijoittaa
 Jokin muu syy, mikä?

Oma talous

25. Minkä pituisella aikavälillä suunnittelet talouttasi? *

- Päivältä toiselle
- Kuukaudelle
- Vuodelle
- Pidemmälle aikavälille kuin vuosi
- En suunnittele talouttani erityisemmin

26. Kuinka hyvin koet hallitsevasi tällä hetkellä omaa talouttasi? *

- Erittäin hyvin
- Hyvin
- Tyydyttävästi
- Välttävästi
- En lainkaan

27. Oletko joutunut muuttamaan varojesi käyttötottumuksia opiskeluiden aikana? *

- Kyllä
- En

28. Koetko, että olet selvinnyt taloudellisesti tähän asti opiskeluidesi aikana? *

- Kyllä
- En